

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 12.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštne ček. uradu štev. 13.688.

Naša propaganda.

Represalije ministra Pribičevića so porabili Nemci za obširno propagando proti nam. Priznati treba, da je bila propaganda uprizorjena dobro. Najprej so bile stavljene v Gradcu, na Dunaju, Gradiškanskem in Berlinu primerne interpelacije, nato se je o njih obširno debatiralo in končno se je vse to preneslo v tuje liste.

Ni se pa zadovoljila nemška propaganda s tem. Pričela je znova razpravljati o vojni krivdi in se ustavila zlasti pri vprašanju sarajevskega atentata. Nemška propaganda poudarja, da je za atentat vedela srbska vlada in na podlagi te trditve bi hotela predstaviti nas kot povzročitelje svetovne vojne. Namera Nemcev je jasna. Anglosaksonski, zlasti pa ameriški svet, je zelo občutljiv za vprašanje vojne krivde in tisti, za katerega bi bilo dokazano, da je svetovno vojno zakrivil, tisti bi sigurno izgubil ameriške simpatije.

Ni za nas egalno, če uživamo te simpatije ali ne. Ugodna rešitev naših dolgov zaveznikom je odvisna od simpatij, ki jih uživamo po svetu. Zato bi bila naša dolžnost naše vlade, da ne prezre te nemške propagande, temveč da proti tej nastopi. Vsaka brezbržnost v tem oziru se bo hudo maščevala in še pozni rodovi jo bodo čutili, ko bodo plačevali nereducirane dolgove.

Rumunska vlada je izdala te dni zeleno knjigo, da razloži svetu svoje stališče glede nemško-rumunskega spora. Tudi naša vlada bi morala izdati slično knjigo glede sarajevskega atentata. Toda v pogledu zunanje propagande pokazuje naša vlada že od nekdaj silno malo zanimanja in dosedaj sta bili izdani le dve diplomatski knjigi in sicer prva zaradi izgube Skadra in sedaj druga zaradi samostana sv. Navma. Pa še obe te knjigi sta bili izdani le iz strankarskih ozirih in ne da bi se naša stvar propagirala pred tujim svetom.

Kakor pa se na eni strani malo stori, da bi se z dobrimi vestmi pridobivalo za našo stvar simpatije, tako pa se na drugi strani vse stori, da se nam s slabimi vestmi zapravi še zadnje ostanke simpatij tujine.

Nekorektna volilna borba, da omenjamo samo dogodke iz zadnjega časa, je silno škodovala našemu ugledu. Ni treba tu omenjati nemških listov, ki so itak proti nam, temveč zadostuje, da navajamo francoske liste, kjer uživamo relativno še največ simpatij. Ves vladni tisk Francije je pisal o nasilnih volitvah v Jugoslaviji in naše ime je prišlo v nelepem zvezo.

Nato je prišla afera Thurn-Taxis. Tuji svet ne bo sodil te afere s prizanesljivostjo, temveč zanj bo merodajno samo to, da nam je celo britanska vlada priznala pravico na konfiskacijo poldruge milijardo dinarjev vrednega veleposesta, da pa smo mi to lepo priliko izpustili iz rok, pa se bo kdo čudil, če bomo pri seji reparacijske komisije zaradi tega odrezali slabo? Saj mora vsakdo reči, kaj da hodimo po odškodnino, če pa smo tako bogati, da zavržemo poldruge milijardo.

In sedaj pride še razveljavljanje radičevskih mandatov. Kakšno mnenje bo imela Evropa o našem parlamentarizmu! Vzporedili nas bodo z Rumunijo in Bolgarsko in naš kredit bo padel. Niso še tako daleč časi, ko je videla tujina v

Pred odločitvijo.

Beograd, 14. marca. Včeraj je bila v verifikacijskem odboru končana razprava o vojvodinskih mandatih. Današnje sejo smatrajo vsi politični krogi kot najvažnejšo, ker se bo na njej odločala usoda radičevskih mandatov. Pri opoziciji vlada popolna hladnokrvnost in je ona pripravljena na vse eventualnosti. Pri vladnih poslancih pa je opaziti veliko nervozo, ker slednji ne vedo, kaj bo v slučaju razveljave mandatov storila opozicija, ki smatra to za nasilje. Sinoči sta notranji minister in predsednik verifikacijskega odbora posetila Pašića, ki jima je dal potrebne instrukcije za vedenje vladne večine na današnji seji ver. odbora. Tej seji bo, kakor doznavamo, prisostvoval tudi notranji minister Boža Maksimović, ki bo v svojem govoru objasnil razloge, ki so vlado privedli do odločilnega koraka. Od 68 mandatov bo razveljavljenih 59. S tem bo vlada napravila zastoj v hrvatskem vprašanju, kar utegne imeti usodepolne posledice na potek razmer v naši državi. Ako bo vlada posegla po tem

sredstvu, ji ne preostane drugega, nego sprejeti najnujnejše zakone in nato razpisati nove volitve ali pa vladati z diktaturo. Za danes dopoldne je sklicana seja šefov opozicijskega bloka, kateri bo prisostvoval tudi Pavle Radić. Šefi bloka narodnega sporazuma in seljačke demokracije so sinoči naglašali, da HRSS zanika, da bi imela demokracija zveze z inozemstvom. Ta činjenica je bila tudi publicirana od strani HRSS. Na današnji seji bloka sporazuma bodo šefi bloka sklenili, da bodo dali dopoldne publicirati tekst sporazuma, da se vidi, v čem sestoji blok sporazuma in kakšna je njegova politika, zlasti pa še oni odstavek, ki govori, da HRSS nima nobenih zvez z inozemstvom.

Beograd, 14. marca. Sinoči je prišel nek policijski uradnik iz Zagreba z zapečatenim zavetkom, v katerem se nahajajo dokumenti proti dr. Mačeku in tovarišem. Paket bo izročen verifikacijskemu odboru in bo verif. odbor na podlagi teh dokumentov skušal razveljaviti mandate HRSS.

Kljub vsem nepravilnostim vojvodinske volitve potrjene.

Beograd, 14. marca. Včeraj popoldne se je vršila seja verifikacijskega odbora. Na dnevnem redu je bilo overovljenje mandatov v kumanovskem okrožju. Pred tem je dr. Srškić konstatiral, da je na tem mestu treba odstopiti od parlamentarne prakse, po kateri se otvori diskusija o onih okrožjih, v katerih ni bilo nobene pritožbe proti volitvam. Opozicija se temu protivi. Nato pride na vrsto novosadsko okrožje. Opozicija navaja napade Srnao. Vladna večina pa z 11 glasovi verificira mandate v tem okrožju. Dalje je bila živahna debata glede mandatov v okrožjih Vel. Kikinda in Bečkerek, kjer so obstojale tri pritožbe. V debato sta posegla dr. Šečerov in Vujić. Debata preide na somborsko okrožje, kjer je obstojala samo ena pritožba. Opozicija trdi, da jih je več. Dr. Bazala v

dokumentiranem govoru dokazuje teror režima in slučaje aretacij volilcev in čuvarjev skrinjic. Zato predlaga dr. Bazala, da se pritožbe uvažujejo in da se sestavi posebna preiskovalna komisija, ki naj bi se preprčala o resničnosti pritožb. Za njegov predlog je govoril tudi Pečić. Radikal Leovac skuša trditve svojega nasprotnika ovreči, kar pa se mu ne posreči. Vladna večina je predlog odbila in so bili mandati z 11 : 10 glasovom verificirani. Predsednik javi, da je sedaj na vrsti sremsko okrožje. Med opozicijo se čujejo vzkliki, da se mora razprava končati in šele drugi dan nadaljevati. Predsednik skuša opozicijo pripraviti do tega, da bi še prisostvovala razpravi. S svojim prigovarjanjem pa ni uspel, temveč je moral sejo prekiniti ob 21. Prihodnja seja se vrši danes ob 9. dopoldne.

Ljuba Jovanović zunanji minister.

Beograd, 14. marca. Včeraj so politični krogi mnogo govorili o tem, da se bo Spalajković povrnil v Pariz in bo resigniral na svoje mandate, ker ni

nobenega izgleda, da bi mogel postati zunanji minister. Kakor naglašajo radikalni, ima za zunanjega ministra največ šans Ljuba Jovanović.

Jugoslaviji edino vsaj kolikortoliko moderno državo na Balkanu. Po razveljavljanju mandatov bo pač tujina to svoje mnenje temeljito revidirala.

Treba si je že enkrat zapomniti, da je mogoča uspešna zunanja politika samo na podlagi dobre notranje. Če je država v notranjosti v redu, potem se more delati za njo propaganda. V nasprotnem slučaju je vsaka uspešna propaganda nemogoča.

Silno težko pa je vršiti tudi uspešno zunanjo propagando za našo državo vsled naših zunanjepolitičnih zvez. Edini naši zanesljivi prijatelji so Čehoslovaki, ki pa imajo sami še dosti lastnih skrbi. Rumuni so za nas samo deficit in da je temu tako, se trudi dokazati ob vsaki priliki bukareštanski tisk, ki napada nas

na način, kakor ga ne bi pričakovali niti od nasprotnikov. Naši odnosi s Francijo so prijateljski, toda biti bi mogli sto-krat boljši, če bi se mi lotili druge politike.

Silno bi nam mogla koristiti Rusija, toda z njo smo žalibože v slabših odnosih kot fašistovska Italija.

V takih okoliščinah je seveda težko vršiti dobro propagando, toda skrajni čas je, da pričnemo ustvarjati dobre pogoje za uspešno propagando. Če bomo pustili, da bo proti nam dnevno delovala nemška, italijanska in madžarska propaganda, sami pa se bomo zanašali na svoje pravice, potem smemo biti prepričani, da abomo vse pravice v kratkem zaigrali.

Dobra propaganda je podlaga naše bodočnosti.

Pred razveljavljanjem mandatov.

Beograd, 14. marca. Včeraj popoldne je bilo v vseh političnih krogih jasno, da bodo mandati HRSS razveljavljeni, razen mandatov Hrvatske Zajednice. Včeraj pop. ob 17. je tajnik narodne skupščine izjavil dopisnikom inozemskih listov, da bodo razveljavljeni vsi mandati HRSS. Vladni člani se branijo dodati tem vestem službenega potrdila in izjavljajo, da končna odločitev vlade še ni padla. Radikalni trdijo, da se ne bodo ozirali na namere opozicije v slučaju razveljavljanja mandatov HRSS, vendar pa skušajo doznati, kaj bo opozicija storila. S tem, da bi bili mandati HRSS razveljavljeni, se hočejo radikalni ali osvoboditi Pribičevića, ker bi imeli v tem slučaju sami večino v skupščini. Zlasti pa nameravajo to storiti po končani aferi Thurn-Taxis. Boža Maksimović je včeraj popoldne referiral Pašiću o svojem poročilu, katerega bo iznesel pred verifikacijskim odborom, in sicer o volitvah v bregalniškem okrožju. Vladni krogi trdijo, da bosta v tem okrožju uničena tudi oba mandata demokratov (Davidović), ker so radikalni uverjeni, da bi dobili pri naknadnih volitvah še en mandat več.

PASIĆ DAL ZADNJE INSTRUKCIJE.

Beograd, 14. marca. Včeraj popoldne se je vršila daljša konferenca med Pašićem in Srškićem. Na tej konferenci je dal Pašić Srškiću potrebne instrukcije za dalnje vedenje vladne večine v verifikacijskem odboru, zlasti glede mandatov HRSS. Radikalni člani verifikacijskega odbora so izjavili, da imajo nalog glasovati za razveljavo vseh mandatov HRSS.

POLICIJA PRIPRAVLJA MATERIAL.

Zagreb, 14. marca. Včeraj popoldne je vladala na tukajšnji policiji velika razburjenost. Premetavali so stari material in listine, ki se imajo poslati v Beograd radi verifikacije mandatov HRSS.

AFERA THURN TAXIS.

Zagreb, 14. marca. Današnji »Jutarnji list« nadaljuje s svojimi odkritji o aferi Thurn-Taxis in naglašja predvsem okolnost, da se v vladi ne sme donesti nobenega odloka o prečanskih krajih brez njihovega predhodnega zaslišanja. List smatra odgovornim za afero predvsem SDS in Dimovića, ki je šef samostojno-demokratskega tiska v prečanskih krajih.

BENEŠ GLAVNI TAJNIK ZVEZE NARODOV.

Ženeva, 14. marca. Kakor se poroča iz dobro informiranih krogov, bo imenovan za naslednika generalnega tajnika Zveze narodov Drumonda, češkoslovaški delegat dr. Beneš. Imenovanje je osebni uspeh dr. Beneša.

NOVA OFENZIVA PROTI ŠPANCIM.

London, 14. marca. Angleški listi poročajo, da pripravlja Abd-el-Krim novo ofenzivo proti Špancem.

Nov neuspeh g. Zebala.

OBČNI ZBOR TRGOVSKEGA GREMIJA V LITJI.

V četrtek 12. t. m. se je vršil v Litji občni zbor trgovskega gremija ob lepi udeležbi 22 članov. Otvoril ga je načelnik g. M. Lajovic. Po poročilih tajnika in blagajnika se je prešlo na volitve ter je bil z 11 proti 5 glasovom izvoljen načelnikom g. H. Lebingger ml. Za podnačelnika sta bila izvoljena gg. Franc Skrabar iz Višnjegore in Rudolf Ahčan iz Zagorja o. S. Medtem je prišel v Litijo s popoldanskim vlakom g. Zebal iz Ljubljane zasledujoč pri tem gotovo politično mislijo, ki pa se mu je popolnoma ponesrečila. Ko so vsled njegovega prihoda nekateri mladinski agitatorji dobili pogum, pričeli so po že izvršeni izvolitvi g. Lebinggerja načelnikom protestirati, da je volitev neveljavna, češ, da g. Lebingger ni dobil zadostne večine glasov. Po dolgotrajni debati pa se je z novim glasovanjem potrdilo, da je bila izvolitev g. Lebinggerja popolnoma pravilna, kar so potrdili vsi navzoči zborovalci razven dveh. G. Lebingger je nato prevzel

predsedstvo ter se je vršila še volitev delegatov za Zvezo gremijev. Obravnavalo se je potem še o spremembi pravil, zapiranju trgovin ter o bile sprejete resolucije. G. Lebingger je ob zaključku obnega zboru podal še načelno izjavo, da politika ne spada v strokovne korporacije in je v svojem zahvalnem govoru zagotovila, da hoče varovati nepristranost trgovskega gremija.

Potek tega obnega zboru nam zopet dokazuje, da trezni trgovci ne marajo slediti politiki mladinskih agitatorjev in zato svetujemo tudi g. Zebalu, da naj svoj čas raje obrne v koristnejše namene, kot da skuša sejati razdor in prepir med trgovci. Naj lepo poslušajo one, ki imajo malo več življenjske izkušnje kot on in gotovo mu bo to več koristilo kot pa politična agitacija v gremijih. S časom se bo naučil tudi lepega vedenja, ki mu je do sedaj še precej neznan stvar.

Mladini in svoboda tiska.

Poturica je hujši od Turka, pravi pregovor in naši mladini so za resničnost tega pregovora živ dokaz. Radikalno »Vreme« je odklonilo novi načrt tiskovnega zakona, zagrebški novinarji brez razlike na strankarsko pripadnost so ga odklonili in celo glasilo Wilderja, zagrebška »Riječ«, se je v uvodniku izrekla solidarno z zagrebškimi novinarji in konstatirala, da je treba načrt novega zakona že iz strokovnega stališča odkloniti.

Edino naši mladinski listi so molče odobravalni zakon, dokler jih niso nežurnalisti iz lastnih vrst prisilili, da zavzamejo tudi oni svoje stališče. In tako smo včeraj vendarle dočakali, da je pričelo »Jutro« vsaj z uvodom svoje razprave o načrtu novega tiskovnega zakona.

Nad vse značilen je ta uvod za naše mladine. Ker čutijo, da je načrt novega tiskovnega zakona tako reakcionaren, da se ne da braniti, zato si skušajo pomagati z jezuitičnimi protiočitki. Pravijo: »Ker širši javnosti še ni načrt novega tiskovnega zakona podoben znan, so porabili to stanje ljudje, ki hočejo v kalnem ribariti in so pričeli pisati proti načrtu. Razume se, da so med prvaki te kampanje klerikalci. Kajti oni imajo še vedno »index« zabranjenih knjig in še vedno »imprimatur«. Za prosvetni tisk pa žele seveda »anarhijo mesto svobode«.

Da nista »index« in »imprimatur« v skladu s svobodomiselnostjo, je gotovo. Toda ta cerkveni »index« ne boli nikogar, kdor se zanj ne zmeni, ker je za vse državljane neobvezen. »Index« je le interna zadeva katoliške cerkve in če so katoliki ž njim zadovoljni, nima javnost nobenega vzroka, da bi se zaradi njega razburjala. Vsled »indexa« more »Jutro« brez skrbi ponatisniti še bolj proticerkvene romane, kakor je »Hči papeža« in ni se mu ničesar bati, razven seveda, če se ne bo ujelo v zanke novega tiskovnega zakona.

Pri presoji novega načrta tiskovnega zakona je zato katoliški »index« brez pomena. Če krati cerkev svojim vernikom svobodo, vendar ni s tem dan vzrok, da bi isto storila država. In tisti, ki utemeljuje reakcionarnost novega zakona s tem, da ima drugi še bolj reakcionarne zakone, je vse prej ko svobodomislec. V razpravi je sedaj načrt novega tiskovnega zakona in ne rimski »index«, zato ne begajte na stranpoti.

Divno je, da si hoče člankar mladinskega lista pomagati celo z deklaracijo človeških pravic iz nove francoske revolucije. Ta deklaracija je stara že 136 let, ko je bilo človek še komaj v razvoju. In še ta deklaracija govori proti vladnemu načrtu tiskovnega zakona, kakor sledi iz citata, ki ga navaja mladinsko glasilo. V tem citatu se pravi: »Svobodno priobčevanje misli in mnenj je ena najdragocenejših pravic človeka. Vsak državljani sme torej svobodno govoriti, pisati, tiskati, samo da odgovarja za vsako zlorabo te svobode v primerih, kakor bo določil zakon.«

Ta citat navaja mladinsko glasilo, da bi moglo prodati še en svoj zofističen trik. Svojim bralcem bi lahko sugerirali: Mi, namreč mladini, smo za svobodo tiska, toda smo bili tudi proti zlorabi svobode tiska. Oni drugi, klerikalci seveda v prvi vrsti, pa hočejo anarhijo mesto svobode, kar je celo francoska revolucija prepovedala. Ja, mi mladini smo tako radikalni, ko francoski revolucionarji.

Kdo se ne bi smejal, zastopniki politike jake roke, propagatorji nasilja pa svobodomiselnih francoskih revolucionarjev! Pa menda še vendar ne istovetite z jakobinci ali celo s komunardi leta 1871?

Bodi pribita mladinska laž. Niti najmanj ne zagovarjamo svobode tiska in z vsod odločnostjo smo proti vsaki anarhiji v tiskovnih zadevah. In prav nič se ne zgražamo, če uvaja novi tiskovni zakon cenzuro za časa vojne, če prepoveduje gojitev verske ali plemenske mržnje potom tiska, če ne dopušča pozivov k revoluciji in če kaznuje klevete. Vse to je v redu in nas niti najmanj ne vznemirja.

Mi nastopamo samo proti onim določbam, s katerimi se svoboda tiska popolnoma onemogoča in samo onim določilom načrta se upiramo, ki izročajo opozicionalen tisk na milost in nemilost policiji ter vladnim strankam.

In da obstoje take določbe v novem načrtu tiskovnega zakona, hočemo dokazati s citati načrta, ker naš bulvarni list še ni dosegel te stopnje, da bi načrt v celoti objavil. Naj bi storil to že pred 14 dnevi, pa mu ne bi bilo

treba včeraj zdihovati, da se skuša slepiti javnost, ker ta načrta ne pozna.

Zalibože nam obseg ne dopušta, da bi na krat in v celoti objavili vsa reakcionarna določila novega zakona, temveč omejiti se moramo le na par najvažnejših določil.

IZVLEČEK IZ NAČRTA NOVEGA TISKOVNEGA ZAKONA.

Priznati treba, da je začetek načrta novega tiskovnega zakona nad vse lep. Člen prvi pravi, da je tisk svoboden. Ta svoboda obstoji v nemotenem izražanju misli v novinah ali drugih tiskanih predmetih.

Čl. 2. pravi, da se ne sme določiti nobena preventivna mera, ki bi preprečevala izhajanje, prodajo ali razširjenje novin, razven v slučajih, ki jih določa ustava.

Čl. 3. Za tiskanje novin ni potrebno nobene posebne dovoljenja oblasti, niti ni potrebno položiti kakšne kavicje.

Čl. 5. pravi, da zadostuje, če se izhajanje lista prijavi policiji.

Nato sledi razna določila o prijavnih dolžnostih, ki nimajo nobene načelne važnosti. Dobra so določila naslednjih členov 9 do 12, s katerimi se določa, da mora biti odgovorni urednik tisti, ki je merodajen za pisavo lista in da ne sme biti odgovorni urednik poslanec.

Novost je, kar določa načrt glede razpečevalcev lista. Ti morajo biti stari najmanj 18 let in prijavljeni policiji, ki vodi evidenco razpečevalcev. Prijavo pa mora policija sprejeti. Razpečevalci smejo list samo oni, ki imajo potrdilo policije, da so se prijavit kot razpečevalci.

Drugi in tretji del načrta obravnava avtorsko pravo in tuje liste in ga moremo tu preiti.

Prepovedi.

Kakor je bil prvi del liberalen in kakor je lepo govoril o svobodi tiska, tako pa se s četrtem poglavjem pričena nasprotna pesem. Naj navedemo par členov.

Čl. 20. se glasi: Prepoveduje se razširjanje in prodajanje novin in tiskovin, če vsebujejo:

1. Razširjanje vladarja in članov vladarske hiše;
2. razširjanje tujezemskih državnih poglavarjev;
3. razširjanje narodne skupščine;
4. neposredno pozivanje državljanov, da silo menjajo ustavo ali državne zakone in
5. prestopke proti morali.

Zakaj mi ščitimo tuje državne poglavarje, tudi če ni sklenjena reciprociteta, je več ko vljudno. Ali bi bil mar kazniv jugoslovenski časnikar, če bi napisal članek proti predsedniku sovjetske republike ali proti kakemu eksotičnemu perzijskemu šahu?

Zeleti bi tudi bilo, da bi bila »svreda morale« malo bolj jasno definirana. Novinar se končno bori tudi proti predsodkom, dosti krat pa obstoji morala iz samih predsodkov. Vsi pa tudi vemo, da oblastva nimajo ravno najmodernejših nazorov in zato bi bila jasnost v tej stvari nad vse umestna. Pa vrnilimo se k zakonu.

Čl. 21. Kraljevsko hišo v zmislu tega zakona sestavljajo kraljeva soproga, predniki in potomci kralja v direktni liniji s svojimi soprogrami, rojeni bratje in njihovi potomci s soprogrami ter kraljeve sestre.

Čl. 22. Prepoved izhajanja novin izdaja politična vlast, ki pa mora tekom 24 ur po izdani prepovedi predložiti prepoved sodniji, ki mora tekom 24 ur po prejemu prepovedi o njej razsoditi in nadalje tekom 24 ur svojo razsodbo poslati v izvršitev. Če sodnija tega ne bi storila, potem se smatra, da je prepoved dvignjena.

Čl. 23. Proti sodnijskemu sklepu o odobreni prepovedi se more pritožiti obtoženi in tudi policija tekom 24 ur po prejemu sodnijske razsodbe na višje sodišče.

Čl. 28. Prepoved se smatra za dvignjeno, če:

1. Če višje sodišče razveljavi razsodbo prve instance;
2. če ugotovi višje sodišče, da se nista policija ali sodišče prve stopnje držala določenih rokov;
3. če pristojna oblast ne predloži tekom osmih dni pri pristojnem sodišču po objavi razsodbe redno pritožbo.

Z drugimi besedami se pravi to, da drži konfiskacija policije najmanj deset dni in da more objaviti novinar zaplenjen in potem od sodišča oproščen članek šele tedaj, ko ni več aktualen. Če pa se policija pritoži, potem se ta doba še neprimerno podaljša in novinar že celo ne pride do svoje pravice.

V čl. 27. se določa, da se iz lista ne sme poznati da je bila katera stvar zaplenjena. Ta določba je v veljavi tudi v deželi Primo de Rivero in ni navno dokaz o samozaveštvu oblasti. Mislimo namreč, da bi javnost, če bi oblasti zaplenile samo članke, ki pomenijo anarhijo v tiskovnih zadevah, liste z belimi lisami obsojala. Ker so pa iniciatorji novega načrta belih lis v listih boje, je v tem dokaz, da nikakor ne mislijo biti pri uporabi tiskovnega zakona bogzna kako liberalni, temveč se nasprotno boje, da bi bele lise opozarjale občinstvo, da brani list nevtrastno njihove pravice. Nove določbe pomenijo torej poslabšanje sedanjega stanja.

Popravkarstvo.

O tem govori peto poglavje. Objavljamo celo poglavje, če prav samo o tem že govorili, da javnost vidi, kako liberalen je načrt novega tiskovnega zakona. Vse določbe glede popravkarstva so obsežne v štirih členih.

Čl. 29. Urednik časopisa je dolžan, da sprejme in natisne v časopisu vsak popravek, ki mu ga pošlje oblast. Ravno tako je dolžan, da natisne popravke privatne ali juridične osebe, katere ime ali o delu ali življenju katere je bilo omenjeno v listu, ki ga on urejuje, bodisi da se v popravku navede nica. Popravek se dostavlja uredniku s pošto.

ne činjenice navajajo kot neresnične, bodisi da se v njem navajajo nove činjenice, s katerimi se pobijajo ali taje natisnjene činjenice.

povratnim receptom ali pa preko sodišča prve stopnje mesta ali okraja, kjer je bil predmet natiskane. Sodišče je dolžno uredniku poslati isti dan popravek.

Neobjavljena Napoleonova pisma.

Urednik velleuglednega tednika »L'Europe nouvelle«, L. Weiss, je raziskoval v starem, krasnem Saganskem gradu na isti cizelirani pisalni mizi, na kateri so bili podpisani dokumenti Dunajskega kongresa, skrbno varovani arhivski zaklad večih, stoletij. In privlekel je na dan cele svežnje politično in človeško vezanih pism Napoleonu. Stefanijske de Beauharnais, velike vojvodinje Toskanske, Talleyranda, državnikov Thiersa, Guizota, Royer-Collarda itd. Korespondenco so povezali in zapečatili po smrti vojvodinje Saganske, Talleyranda, princezinje Kurlandske, še bolj znane pod imenom »vojvodinje Dinske«. Vsa ta pisma so doslej neobjavljena.

L. Weiss je pričel sedaj v »Europe Nouvelle« objavljati bistvene dele te dragocene zbirke. Šestdeset malih listov, pokritih s finno žensko pisavo: Stefanijske Beauharnais, okrog bločeca nesrečna mati jih piše vojvodinji Dinski. S srčno krvjo pisana so zlasti pisma o prerani smrti »Aigloua«, sina Napoleonovega, vojvode Reichstadtkega: »Zdel se nam je kakor upanje, ki je ostalo na dnu Pandorine pušice in Francija je mnogo izgubila. Bil je posredovalec med narodi in njihovimi knezi, posredovalec med stari in novim. On bi bil mogel rešiti svojo domovino v krizi, ki se nam je bati...« Sedemnajst pism Wellingtona. Med njimi so suhe cvetice in mal žepni robec z opazko, da ga je ovil vojvoda na nekem koncertu kralju Viljemu IV. okrog vratu, ko je nastal radi odprtih dur preprih. Vojvoda ni vporabljal nikdar večjih in manj finih robov, pripominja dama. Celi kupi pism so pisani od mladih nečakov Napoleonovih, vnukov njegovih bratov. Vsi žive veselo in brezskrbno življenje kot strumni dragonski častniki, v pričakovanju tega, kar se pride. Vnuk »veslega kralja Jérôma«, kralja Westfalskega piše približno tako-le:

»Poročal bi Vam o najnovejšem, toda ker nisem vpeljan v veliki svet, se tudi ne bavim s tem, kar se godi v teh krogih. V polsvetu gre vse dobro. Ljubezen buči okrog mene, da mi jemlje sapo. Obiskujem samo »meblirane dame, toda kapital, ki se ga naloži v tej družbi, ne nosi visokih obresti.«

Maškeradni plesi so jako dobro obiskani. Tam se napravi včasih kako prav prijetno znanje. V političnem oziru ni opaziti ničesar posebnega. Zdi se, da verujejo v mir (bilo je 7. januarja 1856), ta sen bolne domišljije...«

Bonaparte, poročnik 7. drag. polka.

Potem sledi vlezanimiva pisma Napoleonu. Pet osebnih, ki jih je pisal kot general svoji Jozefini, eno dolgo politično, pisano od njegovega tajnika po diktatu: To pismo razpravlja o pomenu angleške ustave in tvori važni dokument za spoznanje gotovih političnih nazorov cesarja; potem pride kratka nata na vrhovnega poveljnika v Italiji, adresirana na novoimenovanega ministra zunanjih zadev Talleyranda, šigar velike zmognosti priznava in kateremu ponuja na koncu »spozdrave in bratstvo«. Temu biljetu je priložila vojvodinja Kurlandske druga, ki ga je pisal Talleyrand dne 15. marca na Dunaju in, ki se začne z besedami: »Postavili boste Bonaparte popolnoma izven zakona. Tu storimo več: Postavimo ga izven človeškega rodu...«

Kako nežnoskrben soproj je bil Napoleon! Prvo pismo na Jozefino se konča z besedami:

Ti pa, mlo dolee amor, si spala dobro. Ali si mislila vsaj dvakrat name!!! Poljubljam Te trikrat, enkrat na srce, drugič na usta, v tretje pa na oči...«

V drugem pismu ječi vsa ljubezen soproga, ki se spominja na italijanskih bojiščih s hrepenenjem državljanske Beauharnais... Če te vidim žalostno, se mi trga srce in moja bol je velikanska. Ako si vesela in razposajena s prijatelji, ti očitam, da si pozabila na mukepolno ločitev: Potem si lahko

Člen 30. Popravek se mora natisniti v prvi ali drugi sledeči številki ali pa najdalje v roku dveh dni, ko je urednik popravek prejel in sicer brez vsakih dodatkov, izprememb ali vpletkov.

Popravek se mora natisniti na istem mestu in z istimi črkami, kakor je bil natisnjen članek, na katerega se nanaša. Popravek se tiska brezplačno.

Člen 31. Urednik se oprošča od dolžnosti, da natisne popravek v teh slučajih:

1. Če ni popravek podpisan ali ga ni podpisala ona fizična ali pravna oseba, ki je v dopisu omenjena;

2. če je poslani popravek dvakrat daljši, kakor pa članek, ki se popravlja;

3. če obsega popravek kako kaznivo dejanje in

4. če je popravek napisan v drugem jeziku, kakor članek.

Člen 32. določa kazni, če urednik ne natisne popravka. Iz teh določil vidimo, da je urednik prisiljen vsak popravek sprejeti in ga objaviti. Po starem tiskovnem zakonu so bile dovoljene samo ugotovitve, sedaj pa so dovoljene tudi polemike. Ob volitvah se more tako zgoditi listu, da bo nosil same popravke. Oblast more po novem načrtu sploh vse popravljati. V tem oziru ne daje zakon uredniku niti najmanjše zaščite. In člankar »Jutra« se sklicuje na revolucijsko deklaracijo iz leta 1789. Ne ironizirajte sebel!

Ze radi popravkarstvih določil bi moral vsak novinar nastopiti proti načrtu novega tiskovnega zakona. Pomislite samo, da more vsak obojenec popravljati poročilo o sodnijski razpravi in da nima urednik nobene možnosti, da bi se temu uprl. Zakaj kazni so visoke in težke.

(Dalje prih.)

miselna. Globokega čuta ni v tebi. Kakor vidiš, me ni lahko zadovoljiti...«

Tretje pismo, datirano iz generalnega kvartirja v Milanu, pisano na ofiicijalni papir republikanskih armad, je polno goreče strasti, žareče ljubosumnosti, polno blazne bolesti, ker se čuti general izdanega, zapuščenega, prevaranega. »Nikdar me nisi ljubila. Prenaglil sem se z vojnimi operacijami. Mislim sem, da te najdem 13. v Milanu, in ti si še v Parizu. Zatečem se v svojo lastno dušo. Dušim v sebi čustvo, ki me je nevredno, in ako slava ne zadostuje za mojo srečo, tvori vendar element smrti in nesmrtnosti...« Toda v ognjeviti duši o resignaciji ne more biti govora. Cvetoča domišljija naslika se enkrat vse čase izgubljene: »Ti si lepa, ti si graciozna. Tvoja nežna, nebeška duša se arcali na tvojem obličju. Oboževal sem na tebi vse. Da si bila največja in mlajša, bi te bil manj ljubil. Vse se mi je dopadlo na tebi, do spomina na tvoje zmote in temno sceno, 14 dni pred najino poroko...« Pismo izven temen obup: »Nikdar nisem verjel v srečo. Vedno je prhutala smrt okrog mene. Ali je življenje vredno tolikega hrupa?? Zbogom Jozefina. Ostani v Parizu. Ne piši mi več, spoštujej vsaj moj azil. Tisoč bodal mi trga srce. Ne potiskaj jih še globlje Zbogom moja sreča, moje življenje, moje vse, kar sem imel na zemlji!!!«

Pismo je brez podpisa...

Temu ginljivemu izbruhu obupa sledi zoper plapolajoč plamen ljubezni, ko izve Napoleon pravi vzrok njenega molka: Jozefina leži bolna v Parizu, trije zdravniki se trudijo okrog nje, zamaš skušajo generali, na čelu jim Murat prevariti vrhovnega poveljnika...

»Ah, nisem mislil, da je mogoče tako strašno trpeti... menil sem, da ima bol svoje meje...« Toda bol v moji duši je brezmejna. Zgoča vročica divja še po mojih žilah... toda v mojem srcu je obup... Taistega dne, ko tebe ne bo več, preneham živeti tudi jaz. Nobena dolžnost, noben naslov me ne bo privezal več na zemljo. Ljudje so tako zaničljivi. Samo ti edina si paralizirala v mojih očeh sramoto človeškega življenja...« Ona naj ne potuje, naj se ne izpostavlja nobenim nevarnostim in naporom. Napoleon hoče vsak dan zapustiti armado in odpotovati v Pariz. »Naj ljubi slavo, kdor hoče, naj služi domovini, kdor hoče — moja duša se zadušil v tem prganstvu, bolna je, ako trpi moja sladka prijateljica, ne morem več hladnokrvno preracunati zmage...«

Tudi ta strašni izbruh je brez podpisa.

Nekaj tednov pozneje izve Bonaparte, da gre njegovi soprogi bolje. Čestita ji, gori od hrepenenja, da jo vidi žepit. Nekoliko zbudranja o vojni — nato se vzbudi zopet stara strast. Pravijo, da te je obiskal mladi Collincood ob eni jutraj, ter da si vsata čela ob eni. Govoriti je imel s teboj o svoji materi in svoji sestri. Treba je bilo izbrati najprikladnejšo uro. Vročina je strašna. Moja duša gori. Zatečem uvidevati, da, ako hočemo ostati modri in zdravi, ne smemo čutiti in se prepuščati sreči ljubezni do oboževanja vredne Jozefine. Tvoja pisma so hladna. Ogenj tvoje srca ne velja meni. Vraga! Jaz sem soproj, ljubimec mora biti kdo drugi. Treba je delati, kakor delajo vsi drugi. Toda gorje onemu, ki bi mi prišel pred oči z naslovom tvojega ljubimca. Glej, ljubumen sem. Za boga, ne vem, kaj sem, toda vem samo to, da brez tebe zame ni več sreče, ni več življenja...« Še kratko vsplapolanje ljubosumnosti, nato, kakor preteče, zaključni stavek: »Sedmega v Breselji, ne?«

SLOVENSKO MARIONETNO GLEDALIŠČE »ATENA« V MLADIKI.

Nedelja, 15. t. m. ob pol 8. in ob pol 6. uri: »Carobne goske« (Fr. Pocai).

Vstaja v Kurdistanu.

Znani orientolog Alois Muril piše v »Venkovu« pod tem naslovom sledeče:

Kurdi so Iranci, sorodni s Perzijci, indoevropske rodbine, h kateri pripadamo tudi mi. Iz pradavne bivajo v gorskem pasu, ki se razprostira od Sredozemskega morja do Perzijskega zaliva in ki ga zapira na severu in vzhodu tablasta formacija, na kateri žive semitski Arabi. Pred svetovno vojno je bila večina Kurdo pod tursko nadvlado, ostali pod perzijsko. Danes biva več ko 150.000 Kurdo v spornem ozemlju Eraka, kjer vrši Anglija mandat Zveze narodov.

Anglija se je začela zanimati za Kurde v začetku 19. stoletja. Pošiljala je k njim misijonarje in ustanavljala dobrotne ustanove, razhajajoč tako svoj politični in deloma tudi gospodarski vpliv. Priborivši si tako trdno oporo v Kurdistanu, je mogla delati Turčiji in Perziji težke neprijetnosti in parirati vsem Kurdom prizadevanjem, smerečim preko Kurdistana k toplemu Perzijskemu morju. Za častitana k toplemu Perzijskemu morju. Za svetovne vojne je izdelala angleško vojno in ministrstvo podoben popis Kurdistana, ker je hotel Foreign Office tej zemlji pridobiti popolno neodvisnost. Po svetovni vojni se je izkazalo, da bo šlo to težko, ker so Kurdi odklanjali angleške posadke in se jim zoperstavljali z orožjem. Tedaj se je Anglija trudila, da bi dobil Kurdistan vsaj samoupravo in svojo namero je izvedla v sevreski mirovni pogodbi. Ta pogodba pa je bila pokopana in z njo tudi samouprava Kurdistana. Lozanska mirovna pogodba samouprave Kurdistana niti ne omenja, toda angleški politiki so znani po svoji vztrajnosti in neodiplomatskosti. Ker niso mogli doseči avtonomni Kurdistan v Turčiji, so ga hoteli ustvariti v severnem delu Eraka. Glavno mesto v njem naj bi bilo Sulejmanlije. Kurdski šejk Mahmud je tam po angleški želji in z angleškim orožjem ter denarjem dvakrat ustanovil samoupravni Kurdistan, dvakrat je bil od njega odstavljen in dvakrat obsojen k smrti. Prvič mu je bila smrtna kazen izpremenjena v do smrti ječo v Indiji, toda po par mesecih je bil pomiloščen in znova pooblaščen, da se postavi na čelo samoupravnega Kurdistana. Julija meseca 1924 je bil drugi obsojen na smrt, pa se mu je posrečilo pobežniti na turško ozemlje in sedaj vznemirja s svojimi pristajalci britanske posadke.

Samoupravna Kurdistana se boji kakor Turčija, tako tudi Perzija, ker bi bil vabljiv tudi za druge njih državljan in bi povzročal v obmejnem ozemlju stalne nemire. Ker tvorijo Kurdi v Perziji le majhen odstotek prebivalstva, dočim so v Turčiji za Turki najmočnejše pleme, skušala Turki doseči, da bi bilo Mosulsko ozemlje pripojeno Turčiji in če ne celo Mosulsko, pa vsaj ozemlje, na katerem prebivajo Kurdi. Ta spor je prišel že pred Svet Zveze narodov, ki je poslal tročlensko komisijo, da bi na licu mesta raziskala. Komisija je pred kratkim prišla v Mosul in bila tu pozdravljena od prebivalstva s klici: »Živela Turčija!« To je presenetljivo eranske Arabce kakor tudi njihove protitorje, britanske oficirje in uradnike. Pristaja Turčije je bilo treba prisiliti k molku z dobro ali s silo, komisiji pa je bilo treba prepričati, da bi se svobodno stikala s prebivalstvom. Deloma se je to posrečilo, toda za politike to ni zadostovalo. Treba je bilo pokazati, da se tudi domače kurdske prebivalstvo upira Turčiji in zato je bila povzročena

vstaja. Je to ukaz, ki se v raznih deželah orientu čisto ponavlja.

Leta 1924. so se uprli plemena, bivajoča na indijski meji, proti Afganistanu. Za emira so si izvolili priuza Abdemirana, ki je bival leta dolgo pod policijskim nadzorstvom v Indiji. Posrečilo se mu je po zlezalci priti tik do meje, prekoračiti cono angleških vojsk in se udeležiti vstaje. Ko je bila ta udušana, se je mirno vrnil v Indijo, kjer je bil zaprt šele začetkom januarja. Na enak način je prišel sedaj v Kurdistan princ Selim, sin bivšega Abdulhamida. Tudi on se je proglasil za vladarja Kurdo in jim podpira z orožjem in denarjem, pa čeprav je še pred kratkim živel od tuje dobrosrčnosti.

Kurdi niso nikdar poslušali turške vlade. Živeli so po starih fevdalnih običajih in se uprli takoj, kakor hitro je turška vlada samo poskusila uvesti red. Sedaj pod republiko so se bolj nemirni. Mustafa Kemal je ustvaril dobro armado in posveča posebno pozornost orožništvu. Redna vojska in orožniki prodirajo v Kurdistan in zahtevajo zlepa in zgrda, da bi Kurdi častili varnost življenja in imetka, da bi plačevali davke in prihajali pravilno na nabore. To pa ni po volji starih fevdalcev, ki se zgražajo pred mislijo, da bi morali za svoje zločine in prestopke odgovarjati pred rednimi sodišči, kakor vsak od njihovi nekdanjih sužnjem. Ni čuda, da tožijo po starih časih in da iščejo zaveznikov, ki bi jim k temu pomagali. Teh imajo zlasti mnogo med raznimi turškimi duhovniki, ki gledajo na sedanje člane turške vlade kakor na odposlanke pekla, ki bi hoteli uničiti islam. Nikakor nečijo dovoliti, da bi posvetna oblast nadzirala njihovo delo in toži se jim po močnem sulianu, kakor je bil Abdulhamid, da bi pogubil vse člane in pristaje Velikega narodnega predstavništva. V sami Turčiji se ne morejo giban. Grozi jim zakon o zaščiti republike, toda na ozemlju Kurdo so bolj svobodni, zlasti kjer so v bližini nezadovoljnih fevdalcev. Skupno z njimi so z navdušenjem pozdravili Selima, sina Abdulhamida, upajoč, da se mu posreči s tujo pomočjo obnoviti kraljestvo svojega očeta in da bo v njem vladal po njihovem duhu.

Vlada Velikega narodnega predstavništva v Angori ne podcenjuje sedanje vstaje v Kurdistanu. Turško prebivalstvo je od dolgotrajnih vojn izčrpano, v Kurdistan ne pelje niti ena železnica, ni tu nobene poštene ceste, niti potov. Kurdi morejo voditi leta dolgo gerilno vojno, zlasti še, če bodo podpirani iz sosednega zraka z orožjem in živili. Turčija nima denarja in potrebuje nujno miru, da se republika oživi. Postopanje Velikega narodnega predstavništva je bilo malo prenatrjeno in prehitro. Razlagatelji in učitelji muslimanski so ogorčeni vsled brezobzirnega poseganja v cerkvene stvari, carigrasko prebivalstvo ne more pozabiti, da mu je bila prizadeta z odpravo monarhije in s proglaseanjem Angore za glavno mesto smrtna rana in mnogi člani bivše mladoturske stranke težko prenašajo izgubo svojih pravic. Vsi ti in podobni nezadovolježi pa prodirajo v nevarnejša mesta turškega trgovskega in pridobitnega sveta kakor smodnik, ki bi enkrat izbruhnil v plamen, samo če bi vanj padla iskra. V Kurdistanu, na južnih mejah Turčije, je bil nedavno od tujecev položen ogenj. Če se spremeni v požar, potem isker ne bo manjkalo.

Gana Suta Champo.

(Od našega pariškega poročevalca.)

Gana Suta Champo je živel 30 let v samotni. Skalna duplina, 4000 m nad morsk gladino in 100 km od svetega mesta Lhasa oddaljena, je bila njegovo stanovanje. Razmišljal je o svetih tekstih budizma ter je iskal resnico. Toda bil je velik lama, 5000 majhnih lam je poljubovalo njegovo roko in njegov blagoslov je imel božjo moč.

Gana Suta Champo, duševni vladar v Ghyance, čegar samostan leži nalik orlovemu gnezdu na nepristopni pečini, je moral ustreči staremu predpisu, po katerem morajo vsi veliki lame, razven Dalajlame, koncem njihovega življenja podvzeti veliko romanje. Leta in leta blodijo, večina nepoznani po vseh deželah sveta, mnogo se jih sploh ne vrne, ker jih preseneti na tujih tleh smrt; ostali ne smejo povedati nobene mu človeku niti besede o tem, kar so videli in doživeli. Strogo je zapovedano, da govorijo o tem samo v Lhasi pred sveto trojico. Pred živim Budo, Tachy-lamo in Dalaj-lamo. Nato jih sprejme zopet neizmerni Himalaja in utonejo v večnem molku njegovih vrhov.

Mogoče prvokrat v zgodovini je imel Evropejec izredno srečo, da je spremljal »velikega lamo« Suto na njegovi romarski poti. Angleški kapitan Noel, drzni udeleženec himalajske ekspedicije Bruce, je prišel z gore Everest, ter je pasiral prav mimo slavnega samostana, v katerem se je starček Champo baš pripravil na veliko pot. Pet menihov ga je spremljalo, poleg tega neki svetli slikar, Pema Tanduk po imenu. Noel je peljal romarje v Ceylon in Colombo, potem preko Marseilla na Angleško. Kakor nekoč hudič Izveličarju, tako je pokazal tudi on zakrknjenemu lami-knezu vse dežele sveta in njihove krasote. Vkrca se je z njim na modern salonski parnik, vstopil v Pullmanov vagon in v kabino aeroplana. Uvedel ga je v skrivnosti brzjava in telefona, tako da je poslušal govorico vseh dežel in narodov. Sedaj je Suta Champo v Parizu in bilo nam je dano, da smo ga videli iz obličja v obličje.

V predstavi straži mlad gospod, sluga, manganer, cicerone v eni in isti osebi, ki nam par novinarjem predvsem reče: »Počakajte, prosim, še trenutek, da odide zdravnik. La-

me so momentano »prismojenile«, ni mogoče z njimi ničesar začeti.

To je seveda stopnjevalo našo radovednost do viška. »Prismojenost«, to je ravno, kar smo hoteli videti.

Silili smo vanj in prigovarjali smo mu zlepa, na kar so se končno vendar odprla vrata. Prizor je bil pač vsaj nenavaden. V luksemburškem stanovanju prvovrstnega hotela Champs-Elysees-jev se je nahajal natančno sredi sobe divan, na njem je ležal tuleč mož, in okrog njega je bilo 6 čudnih postav zafarbovane barve v gala kostumih: Rjava suknja, čez njo kričeče-rmenja srajca, ki je segala do kolen, na ramah barvasti pasovi blaga, okrog vratu krasno vezeni šal. Pokrivalo je obstojalo iz široke čepice iz astrahana z jako dolgo dlako; velikanski uhani in okrasni na gležnjih iz slonove kosti so izpopolnjevali slikovit vtis. Na koncu postelje je stal »veliki lama« Suta Champo, za glavo večji od svojih tovarišev; držeč roke ploskoma proti stropu, je molil s fanatizmom. Drugi so držali v desnih rokah ogromne sveče, katerih vonj se je širil že v predsobi. Neposredno za nami je prišel tudi zdravnik. Z neizmernim spoštovanjem je odrinil častite lame na stran, preiskal »bolnika« hitro in brez ceremonij, ter predpisal — nekoliko antipirina. Zunaj nam je zaupal, da je odpadlo ubogemu lami Palka Choide nekoliko glazure iz zoba, vsled česar se je razkril živec... Najbolj zadovoljen radi hitrega ozdravljenja je bil nedvomno stražar čicerone; dosegel je za peto uro avdicije pri gospodu Doumergue-u, in njegova potreba po reklamah bi bila sigurno zelo trpela, da mu je ušla ta senzacija. Na drugi strani bi se bili lame prav gotovo branili, da bi storili brez svojega »bolnega tovariša« le en sam korak iz hiše; zakaj prepričani so, da bolezen ni nič drugega, kakor hudoben duh, ki postane vsega-mogočen, kakor hitro ima opraviti z enim samim človekom.

Po povratku iz Elysees-jev, ki tibetanskim svečnikom niso posebno imponirali — mogoče je bil gospod Doumergue po svoji navadi preveč preprost in familijaren — je aranžiral kapitan Noel mal sprejem lam.

Predvsem naj bi šlo za to, da bi dobili novinarji izvesten dojem o modrosti teh, od boga blagoslovljenih, toda jako molčečih mož. Suto Champa so z velikim trudom pripravili do tega, da je izpregovoril z jasnim glasom, in tolmač je prevedel:

»Imeli smo srečo, da smo zlezli v želodec velikega nebeškega zmaja (očividno v oblaku), in zemlja je izginila izpred naših oči. Ti ljudje so tako spretni, da se krečejo po zraku, toda se bodo li mogli nekoč dovolj visoko dvigniti, da pridejo do bogov.

Njihovi stroji so lepi in močni. Toda treba se jih je bati. Ti ljudje so že danes hlapci svojih strojev, in nekoč bodo od njih umorjeni.

Poljska in nemški predlogi.

Kakor znano, je Nemčija predlagala zavezniškim poseben varnostni pakt, po katerem bi bile sedanje meje Nemčije proti Franciji in Belgiji zasigurate, dočim bi se glede poljsko-nemške meje in Danzinga ponovno razpravljalo. Naravno, da je ta nemški predlog vsi poljsko silno vznemirila, zlasti še, ker je angleška javnost kazala dosti simpatij za nemški predlog. Posebno glede Danzinga in poljskega koridorja so mogli Nemci z uspehom razširjati nemško stališče, ker loči ta koridor Vzhodno Prusijo od Zapadne in so, po nemškem zadržilu, vsled tega nastale velike težave v gospodarskem življenju. V varstvo poljskih interesov pa je nastopila Francija, ki je spoznala, da se meja ob Reni brani tudi na Visli in da bi bil Versajski ugovor v celoti ogrožen, če bi bil razveljavljen glede Poljske. Z nastopom Francije je bilo poljsko stališče znatno okrepljeno.

Da ni poljsko stališče pretirano šovinistično, temveč utemeljeno, kaže izjava poljskega ministra Kovalskega.

Kovalski je dejal: Vse poljske stranke so si v tem edine, da mora biti ozemlje Poljske nedotakljivo. Vlada, ki bi se v tem oziru spustila v kakršnakoli pogajanja, je na Poljskem nemogoča. Ne samo Poljska, temveč vse človeštvo želi mir. Nemški predlog pa je tak, da resno ogroža mir, ker poljski narod ne more v tem vprašanju za nobeno ceno popustiti.

Prost dohod do morja je za Poljsko življensko važnost. Izkušnje za časa vojne leta 1920 so v polni meri dokazale, da se more razumeti pod prostim dostopom samo oni, ki nam je popolnoma na razpolago. V najbližji bodočnosti nam ne grozi nobena nevarnost. Naši odnosi s sovjetsko vlado se stalnoboljšajo. Ali pa moremo reči, da je tudi za bodočnost vsak konflikt izključen? Se pred

— Nato je prosil nekdo »velikega lamo«, da dá belim možem kak svet in sporočilo Evropi:

»Vi delate boljše in lepše stvari, kakor mi. Toda vi ne gledate na vašo notranjost. Dvigajte se visoko v oblake, toda vi niste v stanju, da bi se dvignili sami nad-se.

Mi vidimo resnico bolje, kakor vi. Tudi vašo resnico. Vodili ste veliko vojsko in pripravljate se k novim, še večjim vojskam. To bo vaša poguba.

Mi vidimo v vojni le eno: Veliko obsedenost od hudiča, srčno bolezen sveta.

Nato je umaknil »veliki lamo« in odpotoval je iz Pariza, ne da bi bil znil še kako besedo.

kratkim so vendar nemški časopisi poročali, da more Nemčija podpisati ženevski protokol le, če ni obvezana pripustiti v slučaju vojne na vzhodu prevoz municije ali armad na Poljsko. Ali ni to dokaz, kako važen je za nas izhod na morje?

Z nemške strani se trdi, da povzroča sedanje stanje nepravilne na gospodarskem in prometnem polju. O tem dvomim. Dogovor z Nemčijo glede koridorja (zveze Poljske preko nemške Vzhodne Prusije z Danzingom) je bil sklenjen pred tremi leti. Po tem dogovoru rešuje v vseh pritožbah, ki bi nastale glede prometa in gospodarskih nepravil posebnih razsodišč v Danzingu. Temu razsodišču pripada en Nemec in en Poljak, dočim je predsednik razsodišča danski konzul. Vem, da do 1. oktobra 1924 ni prišla na to razsodišče niti ena pritožba. Tudi nisem slišal, da bi do tedaj razsodišče imelo vzroka intervencirati. Ali se potemtakem more govoriti o mejnih konfliktih?

Po mojem mnenju ne morejo biti samo gospodarski vzroki nikdar merodajni za daleko-sežne teritorialne izpremembe. Gospodarska in prometna vprašanja so gotovo za življenje narodov velike važnosti in treba jih je rešiti. To se pa da doseči samo na ta način, da se ne istoveti gospodarskih mej s političnimi. Ni treba političnih mej revidirati, pač pa je treba določiti, v koliko ne ogrožajo življenjskih interesov držav in jih potem odpraviti potom medsebojnih pogodb.

Ce je poljskemu narodu jasno, da se ne sme na mejah Poljske ničesar izpreminjati, ne da bi se državi zadalo smrtnih ran, potem moram opozoriti na dejstvo, da se mora Poljska za svoje sedanje meje zahvaliti v prvi vrsti žrtvam obmejnega prebivalstva, ki se ni niti najmanj obotavljalo tvegati vse, samo da se zjedini s svojo poljsko domovino.

Politične vesti.

Alera Thurn-Taxis. »Politika« objavlja izjavo britanske vlade, ki jo je ta podala na prošnjo ministra dr. Ninka Perića glede postopanja britanske vlade proti onim, ki so nemški in britanski državljani. V tej izjavi se navaja slučaj nekega Langerja, ki je bil tak dvojni državljan in kateremu je bilo imetje na podlagi mirovne pogodbe zaplenjeno. To je odobrila tako spodnja zbornica, kot tudi zbornica lordov. Dalje objavlja »Politika« izjavo šefa naše delegacije pri reparijski komisiji, gospoda Boškovića, ki izjavlja isto ko britanska vlada. G. Bošković povdarja, da je popolnoma vseeno, če je bil knez Thurn-Taxis tudi avstrijski državljan ali ne. Glavno je, če je bil nemški državljan in potem ima naša država brezdvomno pravico, da zapleni njegovo vlepsestvo. »Politika« objavlja nato tudi izjavo dr. Lukinića, ki trdi, da je bil Thurn-Taxis avstrijski državljan in da je merodajna za njegovo državljanstvo edino Avstrija. To podkrepljuje dr. Lukinić s postopanjem naše vlade glede rumunskega podanstva. Britanski slučaj da ne drži. Ta primera bi držala le tedaj, če bi šlo zato, da je Thurn-Taxis naš in nemški državljan. Končno pravi Lukinić, da je vložil proti »Demokraciji« tožbo.

Izjava dr. Radakovića. Beograjski odvetnik dr. Radaković pravi v svoji izjavi, da se je v zadnjem času dostikrat pogovarjal s Pribičevićem. V vprašanju Thurn-Taxisa je prvič govoril, ko je zvedel, da je dr. Lukinić ukinil sekvester. Tedaj sem opozoril Pribičevića na težino udara, s katerim bo zadet nacionalni blok vsled tega sklepa. Tedaj je Pribičević te argumente najbrže usvojil, ker drugi dan je bil ta sklep preklican. Radaković pravi dalje, da je ugotovil, da ni bil Thurn-Taxis nikdar avstrijski državljan in da so bile njegove prijave mistifikacije. Na to je opetovano opozoril ministra Perića in Grisogona, ki sta oba njegova dobra prijatelja, zlasti Grisogona. Končno pravi Radaković: »Razumem težavnost položaja G. Pribičevića tako kot politika, kakor tudi kot prijatelja dr. Lukinića. Toda jaz sem ga osebno in preko prijateljev na to opozarjal tri mesece, ko je bil še čas. Sedaj pa je prepozno.«

Nemške predsedniške volitve. Desnica se trudi, da postavi skupnega kandidata za vse meščanske stranke. Zlasti se skuša pridobiti za to misel centrum. Skupen predsedniški kandidat naj bi pomenil pričetek skupne politike meščanskih strank. Ker je centrum odklonil dr. Stegerwald kot skupnega kandidata, se je ventilirala kandidatura vojne ministra dr. Gesslerja, ki je bil pristaja demokratske stranke. To kandidaturu pa je odklonil iz zunanje političnih vzrokov dr. Stresemann in se mora zato smatrati to kandidaturu kot odklonjeno. Centrum se ni definitivno zavrgel predloga desnice za postavitev skupnega kandidata. Pričakuje se, da bo v nekaj dnevih prišlo do jasnosti glede predsedniških kandidatur v Nemčiji.

Angorska vlada je imenovala svojega diplomatskega predstavnika pri naši vladi. S tem so stopili odnosi med Jugoslavijo in Turško v novo stanje. Ker ni naša vlada hotela podpisati Lozanske pogodbe, je prekinila Turčija vsak diplomatski stik z našo državo. Sedanji korak Turčije pomeni, da priznava pravilnost našega stališča glede Lozanske pogodbe.

Fašisti proti ženski volilni pravici. Parlamentarni odbor, ki razpravlja o zakonskem načrtu, po katerem se naj bi dovolila ženam pri občinskih in oblastnih volitvah delna volilna pravica, se je izrekel proti načrtu. Odklonitev je bila utemeljena s tem, da je ta reforma nepotrebna in da vzhled drugih narodov za Italijo ni merodajen. Predlagatelji načrta pa so utemeljevali svoj predlog s tem, da je več ko tretjina vseh obiskovalcev višjih šol ženskega spola.

IZPRED SODIŠČA.

Prostitutka, ki je imela nastavljen kar dva agenta.

Pred okrajnim sodiščem stoji čedno in elegantno dekle Marija Merezini. Deklica je doma nekje v ljubljanski okolici. V šolo je hodila v Zagrebu. Ko je »absolvirala« ljudsko šolo, je postala sobarica. Kot taka je imela dovolj prilike, da se je seznanila z velikomestnim življenjem. Kar se je naučila v Zagrebu, v šoli velikomestnega življenja, je hotela izkoristiti tudi v Ljubljani, kamor je prišla pred kratkim. Seznanila se je z neko gospodinjjo v Gosposki ulici, ki jo je vzela na stanovanje proti dnevnemu plačilu 50 Din, in začela je hoditi na lov za moškimi. Najbolje se ji je dopadlo v kavarni »Emona«. Ker sama ni mogla dobiti dovolj klientov, je najela dva agenta, dva »šimi-kavalir« iz starodavnega Krakovega. Agilni B. ji je prijavljal »šimi-kavalirje«, ki so plačevali po 50 in 100 Din. Ako je plačal »šimi-kavalir« 100 Din, je dobil B. 50 Din provizije, ako je plačal samo 50 Din, je dobil B. 20 Din. Drugi agent M. S. ni bil tako denarja lakomen. Dekle se mu je dopadlo in S.-ju se je zahotelo ljubezni, zato je zahteval kot nagrado za take vrste usluge mesto denarja ljubezni. To ponudbo je Marija Merezini odklonila.

Pri obravnavi je priznala obtoženka svoje grehe sans gène in s smehom.

Sodnik jo je obsodil po vlačugarskem zakonu na tri tedne zaporu.

Obdolženka: »Ali ne morete kazni nekoliko zmanjšati?«

Sodnik: »Ne. Pri nas se nič ne »gliha!«

Obdolženka: »Oh, kako bodo dolgi trije tedni... To bo dolgočas!...«

Masarykove misli.

Ne poznam idealizma, ki pozablja na kruh.

Stvarno politično delo je narodna dolžnost intelligenc.

Dnevne vesti.

— Za tiskovni sklad »Narodnega Dnevnika« je daroval dr. K. 500 Din. Iskrena zahvala! Vivant sequentes!

— Glasilo UJU »Učiteljski tovariš« polemizira na ta način, da potvarja besedo Narodni v Nerodni. Takemu načinu polemike seveda ne moremo slediti. Bodi pa ugotovljeno, da je stvar, ki jo je objavil »Učiteljski tovariš«, prejel le v informaciji in je po svoji nerodnosti škodoval narodni stvari. Vokali so sedaj pravilno zapisani in če ne veruje »Učiteljski tovariš« nam, naj stopi na merodajno mesto.

— Sedaj protestirajo. Gonja, ki so jo uprizorili mladini proti g. Jelačinu, je pričela mladino postajati neprijetna. Na deželi je trgovstvo odločno odklonilo mladinske pozikuse zanesti politiko v trgovske kroge. Pa tudi v Ljubljani je trgovstvo mladinskega biča sito. Zato se je pričela med trgovci akcija, da se na mladinsko gonjo odgovori, kakor zasluži. To pa sedaj seveda mladino ni prav in v večeršnjem mladinskem popoldanskem listu piše nek mladin, da se naj neha z zanašanjem politike v trgovske kroge. Sami pričenjajo z zanašanjem politike v trgovske kroge in ko se trgovci temu upro, očitajo greh drugim. Fej, hinavski žurnalistiki!

— Kralj in kraljica posetita Dubrovnik. — Meseca maja prideta kralj in kraljica v Dubrovnik. Priprave so v polnem teku. Stanovala bo kraljevska dvojica v starem knežjem gradu.

— Zakon o zavarovanju delavcev in državni uradniki. Ministrstvo socialne politike je odločilo, da so vse one osebe v državni službi, na katere se nanaša zakon o civilnih državnih uslužbencih, oproščene vplačevanja prispevkov, ki jih določa zakon o delavskem zavarovanju. Za kontraktualne uradnike in dnevničarje pa velja še nadalje obveznost za zavarovanje po predpisih omenjenega zakona.

— Prepovedan list. Ministrstvo notranjih del je prepovedalo razpečevanje lista »Illustriertes Wiener Extrablatt«, ker piše proti interesom naše države.

— Odlikovanje novinarja. Novinar Mihajlo Zivančević je odlikovan od Nj. Sv. Jeruzalemskega patrijarha z redom Sv. Groba. Dekret je izročilo odlikovancu posebno odposlanstvo.

— Razširjenje pristanišča na Sušaku. Za razširjenje sušakškega pristanišča Brajdice, odnosno zgradbe novega mola, dolgega 207 metrov, je bila razpisana licitacija. Rezultat te licitacije je ta, da so ponudbe ceneje od proračunane svote, ki znaša 3.500.000 Din. Prišlo je pet ponudb, ki so jih stavila sledeča podjetja: »Beton d. d.« iz Splita, A. Bajera et comp. iz Zagreba, Ferro-Beton d. d. iz Sušaka, »Matašić et comp.« iz Sušaka in »Primorsko gradbeno podjetje« iz Sušaka. Najpovoljnější je ponudba »Beton-a d. d.« iz Splita, ki je bila tudi sprejeta. To podjetje izvrši zgradbo za 18.20% ceneje od proračunane svote.

— Otvoritev pisarne. Dr. Emil Gaj je otvoril v Ljubljani, Beethovenova ulica 15, javno agencijsko in gospodarsko pisarno. Ker je služboval dolgo vrsto let v politični upravi in nato tudi daljšo dobo v bančni stroki, poseduje znanje in izkuštve, ki ga posebno usposablja za vodstvo take pisarne. Opozorjamo na njegov današnji oglas!

— Železniške olajšave za sportnike. Članom sportnih društev, ki potujejo na tekme, je dovolilo železniško ministrstvo polovično vožnjo. Pogoji, da potujejo v skupinah najmanj 15 oseb.

— Razpust društva. Veliki župan ljubljanske oblasti je razpustil podružnico »Svete vojске« v Dolu, Polhovem gradu, Mekinjah, Stranjah, na Homcu, v Vavti vasi, Dobrničah in Kamni gorici, »ker že več let ne delujejo in ker nimajo niti članov niti imovine, torej tudi ne pogojev za pravni obstoj«.

— Razpisana mesta. Na državni realni gimnaziji v Novem mestu se odda mesto uradnega služitelja. Svojerodno pisane prošnje je oddati do 28. marca pri ravnatelstvu državne realne gimnazije v Novem mestu. — V državnem zdravilišču v Rogški Slatini se odda službeno mesto obratovodje električne centrale. Prošnje je vložiti do 25. marca.

— Morilec Amalije Leirer aretovan. Včeraj opoldne so izšli v Budimpešti posebne izdaje časopisov, ki so prinesle senzacionalno vest, da se je končno policiji vendarle posrečilo aretovati morilca prostitutke Amalije Leirer. Morilec je mehanik Cseisman. Ze predvčeršnjim se je izvedelo, da je napravila njegova žena, še predno je bilo truplo umorjene najdeno, v krogih svojih znancev par prav čudnih opazk, iz katerih se da sklepati, da je morala vedeti za umor preje kakor policija. Predvčeršnjim je policija Cseismana našla in aretovala. Po 15urnem zaslišanju je morilec priznal svoj zločin v polnem obsegu. Pri njem so našli tudi vse dragocenosti, ki so bile Leirerovi ukradene. Očeta umorjene, ki so ga bili po krivici obdolžili umora in aretovali, so nato takoj izpustili.

— Borza za trgovino z dekleti v Strassburgu. V Strassburgu so razkrili borzo z dekleti, ki je prodajala dekleta predvsem v Južno Ameriko in na Balkan. Glavna trgovca sta neki Argend, ki se je imenoval Mathis, in Thiolier. Zadnji je pobegnil. Policija jima je prišla na sled na sledeči način: Neka hamburška družina je anonisrala v časopisih, da išče službo za svojo hčer na kakem posestvu na deželi. Potom posredovalca ji je došla nato ponudba, ki je bila sprejeta. Pred odhodom je deklica zbolela. Zato je telefoniral oče na posestvo, odkoder je dobil odgovor, da tam ne vzamejo nobene deklice v službo. Zato je vzel stvar policija v roke. Ugotovila je, da so anonso inserirali trgovci z dekleti. Izsledila je dozvedenca posredovalca in ga aretirala. Pri aretovancu so našli več vozniških listov za Rio in zelo obširno korespondenco, pisano večinoma s šiframi. Iz te korespondence je razvidno, da se mu je posrečilo na ta način poslati v Ameriko preko 50 deklic v starosti od 16 do 18 let. Tudi je našla policija pismo sledeče vsebine: »Onih pet deklic je prispelo ter so na varnem. Pošljem jih v Newyork. V Hamburgu kar mrgoli policistov. S težavo smo jih spravili na parnik. Dve bi nas bili kmalu izdali, toda ti veš da ... dobro učinkuje. Poslal sem deklici v San Francisco, tam lahko kričita po očetu in materi, dokler hočeta. Kadar boš imel zopet blago, ga pošlji takoj na borzo v Hamburg. Cek za ... sledi. Če se bodo deklice branile, jih pošlji tja, kamor sem rekel. Tam bodo že pametne postale.«

— Velik vlom v Tuškancu. Predvčeršnjim ob 4. uri zjutraj je poklical inženjer Adolf Ehrlich po telefonu zagrebško policijo ter ji sporočil žalostno novico, da je bil izvršen malo poprej v njegovo stanovanje velik vlom, ki mu je povzročil prav občutno škodo. Vlomljeno je bilo najbrže med 1. in 2. uro ponoči. Vlomilci so vdrli z velikim železnim drogom vrata jedilnice ter pokradli vse zlate in srebrne predmete in svilenе vezene. Škoda znaša 84.000 dinarjev. Policija je poslala nemudoma kriminalne organe na lice mesta, ki pa dosedaj niso mogli najti nobene sledi o družini vlomilcih. Najbrže gre za dobro organizirano vlomilsko bando, ki je izvršila tudi znani veliki vlom v vladni palači na Markovem trgu.

— Črnogorska osveta radi batin. Nekaj dni pred volitvami je sedel Črnogorec Jovo Milošević v neki gostilni v Bajmoku. Blizu njega se je nahajala družba madžarskih kolonistov. Ker je bil govor o politiki, je prišlo med Miloševićem in Madžarom Stevanom Levajem do prepira, ki se je razvil v pretep. Pretep se je končal s tem, da so vrgli

Miloševića na cesto ter zaklenili vrata za njim. Milošević si tega ni dal dopasti. Razbil je vrata, planil v sobo ter izprožil dva strela na Levaja. Zadel ga je v čelo in Madžar se je zgrudil mrtev na tla. Dne 10. t. m. se je Milošević zagovarjal pred novosadskim okrožnim sodiščem radi uboja. Obtoženec se je zagovarjal s tem, da mu njegov črnogorski ponos ni dovolil, da bi se pustil nekaznjeno pretepati in metati na cesto od Madžarov. Sodišče pa tega zagovora ni uvaževalo ter je obsodilo Miloševića na deset let roboje. Ta sodba je vzbudila med črnogorskimi kolonisti v Bajmoku veliko nejevoljo. Obtoženec je prijavil vzklic na apelacijsko sodišče.

— Ljubavna tragedija na Vrhniki. Ivanka Jereb, doma z Vrhnike, služkinja pri Galletovih v Ristri pri Borovnici, je imela ljubzensko razmerje z orožnikom Ogrinom. Te dni je prišla k zdravniku dr. Šabcu ter mu prijavila, da je rodila pred 14 dnevi otroka, ki ga je zavrgla. Zdravnik ji je svetoval, naj se sama javi orožnikom, nakar je deklica izginila. Kam ne ve nihče. Domneva se, da je izvršila iz strahu pred kaznivim samomor. Otroka so orožniki našli v nekem zaboju v kleti. Jerebova ga je takoj po porodu najbrže zadušila. Pri Galletovih se je našlo v peči več sežganih ljubavnih pism, našlo se je pa tudi pismo, v katerem prosi Jerebova Ogrina, da ji pomaga z denarjem. Orožnik Ogrin se je predvčeršnjim ustrelil. Tako je torej končala ljubzenska tragedija, ki je zahtevala tri človeške žrtve.

— Naknadno izvedo, da so v četrtek potegnili truplo Jerebove na Vrhniki iz Ljubljane ter je prenesli v tamošnjo mrtvašnico.

— Izredni občni zbor »Ljubljanskega sportnega kluba« se vsled sklepa zadnjega rednega občnega zbora vrši v petek, dne 27. marca v restavraciji pri »Slonu«. Dnevni red: 1. Volitev dveh revizorjev. 2. Določitev vpisnine in letnih prispevkov. 3. Izprememba klubovih pravil. Začetek ob 8. uri zvečer. V služaju nesklepnosti se vrši izredni občni zbor pol ure pozneje ne glede na število navzočih članov. — Odbor.

— Pevski zbor nar. žel. glasbenega društva »Drava« priredi v soboto dne 4. aprila t. l. v Mariboru v Götzovi dvorani koncert pod vodstvom g. prof. Hladkyja. Na koncert se prijatelji petja že danes opozarjajo.

— Velika tombola poštnih nižjih uslužbencev. — Dne 19. aprila t. l. bo priredilo »Osrednje društvo poštnih nižjih uslužbencev« na Kongresnem trgu veliko javno tombolo z mnogimi lepimi in bogatimi dobroti. Vsaka tablica stane samo 2.50 Din. Prodajajo jih vsi pismonoši v Ljubljani, Šiški, Viču in v Mostah. Nihče naj ne zamudi te ugodne prilike, vsak naj poskuša svojo srečo. Čisti dobiček je namenjen bolnim in podpre potrebnim članom, njih vdovam in sirotam. Začetek točno ob 15. uri. — Odbor.

— Zračna zveza iz Londona preko Beograda v Indijo. Šef angleške centralnega zrakoplovne parka Brancher sondira teren za zrakoplovno zvezo iz Londona preko Prage in Beograda v Indijo. Ta zračna zveza se ima organizirati v dveh letih. Vožnja iz Londona v Kalkuto bo trajala 100 ur.

— Velik vlom v Ljubljani. Predvčeršnjim med 14. in pol 15. uro, torej pri belem dnevu, je izvršil dosedaj še neznan svedrovec drzen vlom v stanovanje strojnikove žene Pavle Stefanec, Frankopanska ulica 23, ter odnesel lep plen: kolarju pri trdkri Slograd, Juriju Maurinu, ki stanuje pri Stefanecih, je ukradel: 6 avstr. zlatov po 20 kron, 8 avstr. zlatov po 10 K, 5 zlatih moških prstanov, 5 zlatih ženskih prstanov, 3 zlate ovratne verižice, zlato dvopokrovno žensko uro in 3 zlate ženske broše; Pavli Stefanec je odnesel: Srebrno žensko uro, zlat poročni prstan, par zlatih ženskih uhanov in otroški hranilnik z vsebino 1400 Din, služkinji Mariji Vzevljič pa stotinarski bankovec. Maurin je imel zlatino shranjeno v zaklenjenih kovččkih. Pavla Stefančeva je imela shranjene stvari v nezaklenjenih predalih v omari. Storilec je prišel v stanovanje najbrže s ponarejenim ključem kuhinjskih vrat. Po izvršni tatvini je zaklenil vrata sobe ter vzel ključ, ki je bil preje v ključavnic, seboj. Tudi kuhinjska vrata je lepo zaklenil. Ob času, ko je bil vlom izvršen, ni bilo nikogar doma. — Skupna škoda znaša 23.550 Din.

— Poskušeni vlom. Trgovec Hugo Skola, Privoz št. 17, je prijavil na policijo, da mu je odtiral v noči na 10. t. m. neznan storilec z namenom, da vdre v njegovo stanovanje, železno mrežo na kuhinjskem oknu. Ker ni storil ničesar drugega, je bil očitno prepoden. V kuhinji je visela zimska suknja z večjo vsoto denarja. — Prejšnjo noč je slišal Skola pod oknom sumljiv ropot. Zato je vstal in šel pogledat, kaj je. Opazil je tri neznanne moške, od katerih je eden svetil z električno svetilko ter gledal skozi okno v stanovanje. Na vprašanje, kaj delajo tu, so mu odgovorili, da iščejo »punice«, nakar so izginili.

— Prijatelj prešičevega mesa. V noči na 8. marca je razbil dosedaj neznan storilec okno delavnice posestnika Jožeta Pintarja v Gozdu pri Kranjski gori, zlezal v delavnico in prišel odtod v nezaklenjeno kuhinjo ter ukradel štiri kose suhega prešičevega mesa (dve plečeti in dve stegni). Tatvine je sumljiv neki berač, ki je prošil dan popreje pri Pintarju kruha. Meso je bilo vredno 800 Din.

— Šest rešet je izgubil neki pijanec na Vrhniki. Ako jih hoče imeti nazaj, naj se zgasi na odtolni žandarmerijski postaji, ki jih je prevzela v svoje varstvo.

— Aretacije. Ljubljanska policija je aretirala predvčeršnjim štiri osebe: Toneta Japelja, ker je bil zasledovan v policijskem dnevniku radi tatvine, Feliksa Kobala, ker je ukradel Mihi Dolinarju suknjič, vreden 200 Din, in dve drugi osebi radi postopanja.

— Pasji hipnotizer. Te dni je aretirala berlinska policija nekega kmeta, po imenu Gorgass, ki se je pečal obrotoma s tatvino psov. Imel je čudno lastnost, da so ga imeli vsi psi, še celo najbolj hudobni, radi, tako da so mu skakali kar na ramena. Vsled tega mu je bila igrača, polastiti se živali, ki jih je potem prodajal. Med drugim je ukradel tudi ovčjega psa kinoigralko Henny Porten. Možakar je svoje tatvine priznal ter se je opravičeval s svojo veliko ljubeznijo do psov.

— Lopov si je na begu zlomil nogo. V Mostarju je skušal te dni notorični tat Niko Andrijašević vlomiti v neko trgovino. Pri tem pa ga je zalotil stražnik ter ga gnal na policijo. Spotoma se je Niko stražniku iztrgal in nabrusil pete. Ko je videl, da ga bo stražnik dohitel je začel plezati na zid neke hiše. Zid se je odtiral in lopov je oblezel pod ruševinami. Medtem je prihitel na lice mesta tudi stražnik. Niko je pod ruševinami obupno jokal in vzdihoval, zakaj zlomil si je nad členkom nogo. Zato so ga odpeljali v bolnico da se zadostno pozdravi in pripravi na ječo.

— Drag krok. Privatni nastavljenec Ivan Vadalj je krolal te dni celo noč po zagrebških nočnih lokalih. Ko je prišel dopoldan domov, je opazil, da mu je bilo na kroku ukradenih 11.000 dinarjev.

— Tatvina konj v Zaprešiču. Posesnik Gjurjo Kalomir je prijavil na zagrebški policiji, da sta mu bila ukradena v noči od 7. na 8. t. m. iz domačega hleva dva konja. Eden je bil 9 let star vranec, drugi 12leten rjavac. Konja sta bila vredna 10.000 dinarjev ter sta bila odpeljana najbrže v smeri proti Zagrebu. Lastnik je razpisal na najdbo konj nagrado 10.000 Din.

— Milijonski tat in obrekovalac. Karol Tartelj iz Damjanecv pri Murski Soboti je ukradel dne 13. decembra lanskega leta Josipu Gasperju iz Mačkovca, s katerim je skupaj prenočeval, 18.400 Din, 115 dolarjev in 1.700.000 ogrskih kron. To mu pa še ni zadostovalo, marveč je Gasperja še pri sodišču obrekoval. Sedaj je dobil plačilo — 16 mesecev težke ječe.

Edgar Rice Burroughs:

Tarzanovi doživljaji v džungli.

Dobro uro je iskal Tarzan hrane. Toplo gnezdece mu je darovalo svojo vsebino. Sadeži, jagode in slastne Pisangbanane so se vrstile na jedilnem listu, če jih je našel, kajti tem ni posvečal veliko pozornosti. Meso, meso je bil krik njegovega želodca. Danes na primer ga ni dobil.

Med tem pohajkovanjem po džungli, se njegov duh ni zanimal le za lov, temveč tudi za druge zadeve. Kakor navadno je obujal v spominu dogodke prejšnjih dni. Tako je doživljal sam zase zopet svidenja s Tantorjem in se spomnil pri tem tudi tiste skrivnostne jame, ki so jo izkopali črnici ter jo lepo pokrili. Neprestano se je izpraševal, kaj naj bi pomenila. Primerjal je svojo sodbo s sklepi, ki niso bili vselej pravilni, a vseeno mu je služil razum za kar ga je bog ustvaril. Ker ga niso ovirali večinoma napačni sklepi drugih, je kmalu spoznal pravilni smoter te ali one zadeve.

Med tem premišljevanjem, je nenadoma zrastle pred njim velika, črnosiva postava, ki je zamišljeno stopala po džungelski stezi. V trenutku je zaslutil Tarzan nevarnost. Sklep in izvršitev sta pri njem nastopala istočasno. Ze se je brzil po vejah, še preden je razvozljal jamino uganko.

Spuščajoč se od veje do veje, se je gibal v srednji višini dreves, kjer so bila najgostejše zaraščena. Nato je skočil na tla, drvel po preprogi zgnjatih rastlin, dokler ni splezal zopet na drevo, če mu je oviralo pot gosto grmovje.

V naglici je pozabil na previdnost. Opomin živalskih instinktov se ni oglasil in tako se je zgodilo, da je drvel preko jase, ne da bi pomislil na zapreko, ki bi se lahko na njej nahajala.

Prekoračil je že polovico jase, ko je nenadno vzletela pred njim tropa tle. Tarzan je odskočil, kajti dobro je vedel, koga naznanjajo ti mali stražarji. Nosorog Buto je skočil na nizke noge in besno naskočil. Buto napada na slepo srečo. S slabimi očmi ne vidi niti pedi pred seboj. Ni jasno iz česa izvira njegov blazni napad, ali iz strahu, ali iz jeznovitosti, katero mu pripisujejo. Sicer pa je za dotičnega, kogar nabode, pač vseeno, kajti potem ga vprašanje gotovo ne bo več zanimalo.

Danes se je zaletel Buto slučajno proti Tarzanu, od katerega ga je ločilo le par korakov. Napadal je s sopihanjem in s hreščanjem. Mali tički, nosorogovi prijatelji, so svojega zaščitnika obletali, tucat opic je na drevju čebljalo in kričalo, ko jih je preplašilo besno divjanje zverine. Le Tarzan je ostal hladnokrven in vesel.

Naskoku je gledal z jasnim čelom nasproti. Nič več ni bilo časa, da bi pobegnil na sosednja drevesa. Tarzan tudi ni imel namena Butu na ljubo menjavati svojo smer. Bedasto žival je že večkrat srečal, ter jo preziral.

Buto ga je dosegel. Ogromna glava se je vpognila, težki, dolgi nastavek se je pripognil za strašni namen, za katerega ga je določila narava. Ko se je Buto pognal krišku, je zarinil svoje orožje v prazni zrak, kajti mladenič se je bil z mačjim skokom pognal na široki nosorogov hrbet. Še en skok, pa je

bil zadaj na tleh in kakor jelen je zdiral proti drevesom.

Ves besen in speljan na led se je zaletel Buto v drugo smer, ki pa je bila oni, v katero je zbežal Tarzan, ki je nadaljeval svojo pot po drevju baš nasprotna.

V majhni razdalji je topotal slon po izhojeni stezi. V grmovju pred njim je bežal zamorec ter napeto pričakoval. Zda je zaslišal tudi on, grmeči, hlopneči slonov korak.

Na desni in levi so se skrivali drugi črnici. Tiho znamenje od moža do moža je naznanjalo, da se približuje žrtev. Hitro so se primaknili bližje ter se postavili proti vetru za drevesa, mimo katerih je moral Tantor. Zradostil jih je pogled na mogočnega slona, ki je nosil seboj toliko dragocene kosti, da jim je vriskalo srce.

Komaj je Tantor zapustil drevesa, so splezali črnici na tla, pričeli tleskati z rokami in kričati. Slon je za hip obstal, napel svoj rilec in stegnil rep, prisluknil z ušesi, nato je zdiral naravnost po stezi naprej — proti jami.

Za njim so rjovel črnici ter ga priganjali k vedno hitrejšemu begu, da ne bi mogel tal pred seboj pravočasno pregledati. Slon Tantor, ki bi bil lahko z enim samim napadom razpršil svoje zasledovalce, je bežal kot preganjani jelen — strašni, mukepolni smrti nasproti.

Prav zadaj za brakado je drvel s spretnostjo veriveričino Tarzan, ki je dobro slišal kričanje ter si ga pravilno tolmačil. Enkrat je ostro zakričal, toda Tantor ga v svojem obupnem strahu najbrže ni čul. (Dalje prih.)

Prispevajte za tiskovni sklad »NARODNEGA DNEVNIKA«!

Prosveta.

Ljubljanska opera. V torek zvečer so peli »Tosco« z gosti gđc. Zikovo, g. Simencem in g. Viškovcem iz Zagreba. Predstava je bila na lepi višini po njih zaslugi. Mario in Tosca sta bila v vsakem oziru odlična. g. Vušković (Scarpia) je bil pred leti pevsko silnejši, ostala mu je le kolosalna igra. G. kapelnik Balatka, ki je Tosco dirigiral namesto obojega g. ravnatelja Rukavine, je dokazal, da zna tudi Puccinijeve partiture dobro interpretirati. — V četrtek zvečer se je radi obojelo več članov vršila namesto »Boheme« opera Mignon, v kateri je nastopil g. Burja (Willem Múster). Repertoar je zaradi neprilike v zastoju: na oder ne moreta niti Don Juan, niti Boheme. G. Betetto se zelo trudi, da omogoči predstave.

Nedelja v Narodnem gledališču. V nedeljo popoldne ob treh se poje opera Boheme in sicer z gostom tenoristom Josipom Rijavcem v vlogi pesnika Rudolfa. To partijo prištevajo Rijavec med svoje najboljše vloge. S to predstavo hoče dati pravilo priliko tudi onemu našemu občinstvu, ki redno poseja popoln daneske operne predstave, da čuje odličnega umetnika-rojaka. Ostale vloge pojo: Rozumova in Thalerjeva, Cvejič, Šubelj, Zathay in Zupan. Cene za to predstavo so znižane. V drami pa je samo večerna predstava in sicer Vdova Rošinka, ki se je pri publiku izredno priljubila.

Dijaška predstava v drami. Danes v soboto popoldne ob treh se vprizori v dramo Zupančičeva tragedija »Veronika Deseniška« kot dijaška predstava po znižanih cenah. — Predstava je namenjena v prvi vrsti našemu dijaštvu, ima pa pristop tudi drugo občinstvo. Konec ob 6. uri zvečer.

Skladatelj Emil Adamič je komponiral na besedilo Simona Jenka »Zdravico« za moški zbor ter jo poklonil »Zvezi slovenskih pevskih zborov«. Skladba je veličastna in učinkovita ter jo bodo prvič peli združeni zbori iz Slovenije na Zvezinem koncertu dne 8. maja t. l.

Dr. Čerinov simfonični koncert v ponedeljek 16. t. m. se prične točno ob 20. uri z Ouverturo v skoro klasičnem slogu pisana je Ouvertura v skoro klasičnem slogu je pisana briljantno instrumentirana in bo krasen uvod koncerta. Nedeljsko muzikalno predavanje je namenjeno šolski mladini. Vstopnice prodaja trafikla v Selenburgovi ulici št. 1.

Slavnostno akademijo priredi ob priliki razvijanja svojega prapora Ljubljanska akademika Orjuna v četrtek, dne 19. ob 10. uri popoldne v Filharmonični dvorani. Spored je sledeči: Slavnostni govor. Govori akademik Oton Planinšek, nato zapojejo po dve pesmi: operni pevci Vilma Thierly-Kavčnikova, Svetozar Banovec in Nikola Cvejič. Vjoličinski mojster prof. Slaip pa nam zaigra Winiavski-jevo Romanco in Obertas: Mazurko. Vse koncertne točke spremlja na klavirju prof. Janko Ravnik. Vstopnice v Matični knjigarni.

Književnost.

Damir Feigel: Domače živali. — Splošna knjižnica zvezek 37. V Ljubljani 1924. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 72. Cena broš. 10, vez. 15 Din. — Rado Murnik, Fran Milčinski (ali Fridolin Zolna), Damir Feigel: to je triperesna detelja naših priznanih slovenskih humoristov. Spisi vseh teh treh pisateljev so v našem narodu kaj priljubljeni, vsi se odlikujejo z lepim, čistim, gladkim jezikom in z zdravim pristnim humorjem. Posebne vrste humorističen spis je zadnja Feiglova knjiga: »Domače živali«, ki je pravkar izšla kot 27. zvezek »Splošne knjižnice«. V obliki prirodoznanjske knjige opisuje naš gorški rojak Damir Feigel v tej knjigi domače živali na posebno šaljiv in šegav način. Vsled duhovitih besednih iger in vsled presenetljivih zvez resnega s šaljivim ne pride bralec iz smeha. S skromnimi sredstvi, opisujoč domače živali, brez pretirane drastičnosti in neokusnih burk, zabava ta knjiga od početka do konca. Kdor ima rad zdrav humor in bere rad gladko slovensko besedo, ta naj seže po tej knjižici — cena je izredno nizka: 10 Din broš., 15 Din vez. Nikomur ne bo žal, da je to storil. Večkrat bo potem še rad zopet vzel knjigo v roke in jo zopet in zopet prebral: vsakokrat mu bo nudila neskaljen užitek. Knjižica se dobiva pri založnici Zvezni knjigarni v Ljubljani, Marijin trg 8, in v vseh drugih knjigarnah.

H. P.:

TABORNIŠTVO V SSSR.

Radi skrajne konservativnosti predvojnih vladnih krogov na Ruskem in nezaupljivosti napram novotarijam iz zapada se taborniška ideja ni mogla širiti tako kot v ostalih državah. Pred vojno je obstajala neka podobna organizacija, ki je bila zmes skavtov in kadetov.

Skavtizem se je začel širiti na Ruskem že med svetovno vojno. Po prvem prevratu pod vladno Kerenskoga so se prekrstili v »razvijediki« kot so se prej imenovali de-toma v »rdeče viteze«.

Ko se je začel zanimati novi režim pod vodstvom komunistične stranke za to silno važno in uspešno vzgojno metodo, se je začel pokret naenkrat z nezasišano hitrostjo širiti. Nastala je organizacija »Mladih Pionir-jev«, napol vojaškega značaja, ki tvori naraščajočo Konsomola (Udruženja komunistične mladine). S kakšno hitrostjo je rasla organizacija, naj služijo sledeče številke: 1. avgusta 1923 je bilo 75.000 članov, 1. maja 1924 161.000 in koncem leta že 250.000. Ako bo to število še nadalje tako raslo, bodo imeli Rusi v enem ali dveh letih največješjo taborniško organizacijo sveta. Organizacija izdaja več časopisov, od katerih je najboljši »Baraban« (Boben).

Gospodarstvo.

SVETOVNA TRGOVSKA MORNARICA.

Te dni je priobčil angleški Lloyd register statistiko svetovne trgovske mornarice. Iz te statistike izhaja velik porast trgovske mornarice v zadnjih štirih letih napram letu 1914. V tem pregledu se nahajajo vse parne in motorne ladje od 100 bruto ton navzgor, brez lesenih ladij in onih, ki plo-vejo na Velikih jezerih v Severni Ameriki. V naslednjih letih je bilo stanje trgovske mornarice, izraženo v milijonih bruto ton, nastopno:

	1914	1921	1922	1923	1924
Anglija	18.8	19.2	19.0	19.0	18.9
Dominjoni	1.4	1.0	2.2	2.2	2.2
Zed. a. drž.	1.8	12.3	12.5	12.4	11.8
Japonska	1.6	3.0	3.3	3.4	3.6
Francija	1.9	3.0	3.3	3.2	3.1
Nemčija	5.0	0.6	1.7	2.4	2.8
Italija	1.4	2.3	2.6	2.7	2.6
Holandska	1.4	2.2	2.6	2.6	2.5
Norveška	1.9	2.2	2.3	2.2	2.3
Druge zemlje	6.9	7.0	7.0	7.3	7.3

Skupno 42.5 54.2 56.8 57.9 57.5

Nemčija, ki je bila leta 1914. na drugem mestu, je padla v letu 1921. na deveto, ker je tega leta bila prisiljena odstopiti zavez-nikom 8 milijone bruto ton brodovja. Že v letu 1923. se je povzpela Nemčija na 7 mesto in dosegla v letu 1924. četrto mesto.

Ogromen napredek kažejo Zedinjene Ame-riške države, ki so porasle od 1.8 milj. ton leta 1914 na 11.8 mil. ton v letu 1924. in postale resen tekmeec Anglije, katere bro-govje je skozi ves čas konstantno.

Velik napredek v tehniki vedno bolj iz-podiriva jadralnice in tudi parobrodni izgublja-jo na važnosti. Leta 1914. je bilo motornih ladij za 234.000 bruto ton. V letu 1924 se je dvignila ta številka na 1.638.000 ton. Skoraj 17 milijonov bruto ton ladij troši danes nafto, ki je zadnja leta povzročila popoln preobrat v ladjedelništvu.

Zastoj v svetovni trgovini je povzročil ve-liko nezaposlenost v trgovski mornarici. Tako je ležalo na primer v luki leta 1922. okrog 10 milijonov ton, leta 1923. 8 in pol milijonov ton in v letu 1924. 6 in pol mili-jonov ton brodovja.

Kakor se vidi, se je situacija v minulem letu izboljšala.

Vzlic splošni krizi je bilo leta 1924. v grad-bi brodov za 2.577.000 ton, od katerih od-pada na samo Anglijo 1.468.000 ton.

Od sedanjih krize svetovne trgovske mor-narice je posebno težko prizadeta Anglija in zadnji mali padec v tonaži trgovske morna-riče. Angleži z zadovoljstvom pozdravljajo, ker je sedanja trgovska mornarica preštevil-na, da bi bila v celoti zaposlena.

LJUBLJANSKA BORZA.

Dne 13. marca 1925.

Vrednote: 7% invest. pos. iz leta 1921 den. 65, bl. 67%; 4% Kranjsko dež. pos. iz leta 1888 bl. 22%; 4% Kranjsko dež. melior. pos. iz leta 1911 bl. 22%; 4% Kranjsko dež. pos. iz l. 1917 bl. 22%; Celjska pos. den. 210, bl. 210, zaklj. 210; Ljublj. kred. banka den. 235; Merkantilna banka den. 105, bl. 105, zaklj. 105; Kred. zavod za trg. in ind. den. 190, bl. 200; Strojne tov. in liv. d. d. bl. 135; Združ. pap. Večve den. 100, bl. 112; »Stavbna družba« den. 275, bl. 285.

Produktna borza: Les: Trami suhi, mer-kantilno tesani, 8/8, 8/11, 11/11, 11/13, 13/16, 13/19, 16/19, 16/21, 19/24, 21/26 in 24/29 cm, fco Postojna 20 vag. den. 370, bl. 370, zaklj. 370; trami, lepo merkantilno tesani, suhi, asortirani, od 4/5—12 m dolž., od 16/29 do 24/29 cm, fco Postojna tranz. 50 vag. den. 382, bl. 382, zaklj. 382; hrastovi frizl, od 4 do 9, od 25—60, I. in II. vrsta, fco Postojna den. 1380; deske, 20 mm, 30 mm, media 24, fco Postojna den. 575. — Zito in poljski pri-delki: Pšenica sremska, par. Ljubljana bl. 490; pšenica medjimurska, par. Ljubljana bl. 475; odpadki pšenice, par. Ljubljana bl. 325; otrobi pšenični, drobni, 1/2 pap. 1/2 juta vreče, fco Ljubljana bl. 205; koruza nova, prompt, fco sremska postaja 182.50; koruza nova, april, maj, junij, fco Postojna tranz. bl. 260; koruza defektna, v jutastih vrečah, fco Postojna tranz. den. 177; oves makedonski, fco Ljubljana bl. 340; ajda siva, fco štajerska postaja bl. 290; ajda siva, fco medjimurska postaja bl. 325; ajda siva graščin, fco med-jimur. post. bl. 337.50; laneno seme, zimsko, fco Ljubljana den. 700; bučne peške, rešeta-ne, fco hrvaška postaja bl. 500; bučne pe-ške, rešetane, fco, Rijeka neocar. bl. 525; krompir rdečkast, fco štaj. postaja bl. 165; krompir beli, fco štaj. postaja bl. 140; krom-pir rumeni, fco štaj. postaja bl. 130; čebula, fco štajerska postaja bl. 360.

BORZE:

Beograd, 13. marca. Curih 12.05; Milan 253.30; Pariz 320.50; New York 61.90; Lon-don 297.80; Praga 184.70; Berlin 14.85; Du-naj 0.0873.

Curih, 13. marca. Beograd 8.35; Pariz 26.60; Praga 15.40; London 24.82; New York 5.186; Milan 21.02; Dunaj 0.00739.

× Trgovska in obrtniška sbornica v Ljubljani je prejela od Generalne direkcije dr-žavnih železnic v Beogradu obvestilo, da se ukinja tarfina naredba, po kateri se med 1. septembrom in 1. aprilom vozarina za drva, kurjavo, premog, koks, opeko, strešnike, lomljeno kamenje, steklene drobece, navad-no prst, pesek ter gnoj računa po nasled-njem višjem tarifnem razredu. S tem je ko-nečno ugodeno davni želji in prošnji naših gospodarstvenikov.

× Dobave. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema od 25. marca t. l. ponudbe glede dobave 6 komadov ognjenih mostov iz litega železa. — Dne 6. aprila t. l. se bo vršila pri upravi državnih monopolov v Beogradu očetna licitacija glede dobave belega kartona. — Predmetni oglasi z na-tančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Oddaja v zakup zemljišča za zgradbo restavracije na postaji Doboj se bo vršila dne 6. aprila t. l. pri direkciji državnih že-leznic v Sarajevu. Predmetni oglas z na-tančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

To in ono.

A. France-Brousson:

GOSPA RETORIKA.

Človek postane dober pisatelj, ako postane dober mizar: s tem da gladi in lika svoje stavke. ... Rhetorika je danes na slabem gla-su: »Gospa Rhetorika« se je govorilo v sred-njem veku. Meni je žal tega: Vadila je uga-jati, učiti, ganiti. Ideje minevajo; ona pa je večna.

... I, kakopa! Imamo preprosti slog, vzvi-šeni slog, umerjeni slog. Temu se naši mleč-nozobci smejejo, da hočejo popokati! Ali to je jasno ko beli dan, to je la Palisse-ova resnica. Mar pišemo z istim črnolom, z istim peresom in v istem tonu pariškemu nad-vladiki, svoji prilježnici ali trgovcu Kloba-sarju? (Plemiš La Palisse, ubit l. 1525, to-rej natanko pred 400 leti, se je tako hrabro boril, da so mu vojaki zložili daljšo pesem z odpevom: »Četr ure pred smrtjo bil je še živ.« t. j. da se je še čvrsto tolkel z Itali-jani. Ščasoma se je ta pomen pozabil, tako da je ta refren postal smešna tautologija. Odtod izraz »la vérité de La Palisse« za isti-no, ki se sama po sebi razume.)

Tolstoj in stražnik.

Kakor znano, je grof Lev Tolstoj odrekal človeški družbi pravico kaznovanja tistih nje-mih članov, ki bi se kakorkoli že pregrešili.

Pripoveduje se, da je zagledal veliki filozof in pisatelj nekega dne na ulici policijskega stražnika, ki je baš aretiriral nekega meščana. Grof se je ustavil in vprašal čuvarja javne varnosti:

»Znate li čitati?«

»Nedvomno!«

»Ste že kdaj čitali sv. pismo?«

»Sem, gospod!«

»Kako pa potem morete pozabiti našelo, da se svojemu bližnjemu ne sme storiti o-ne-ga, česar sami sebi ne želimo.«

Stražnik premišlja nekaj časa, mereč Tol-stega od nog do glave, nato pa reče:

»Pa vi, gospod, znate li čitati in pisati?«

»Da!«

»Ali ste že kdaj čitali policijske predpise?«

»Se nikoli!«

»Dobro! Potem pa pojdite takoj domov in jih prečitajte!«

Prepovedano isledovanje očetovstva.

Nekega dne se je sprehajal Napoleon III. s svojim adjutantom v nekem javnem pariškem parku, v katerem se je igrala živa in brezskrbna gruča otrok. Nakrat prileti od nekega žoga, ki zadene Napoleona naravnost v lice. Adjutant je bilo pri srcu, kot da mu je kdo prisolil klofuto; pohitel je k gručici in zgrabil neprevidnega malega lastnika žoge za vrat. Ko mu je mojstrsko navil ušesa in temeljito izprašil hlačice, ga je vprašal:

»Veš li, da si zadel z žogo samega cesarja?«

»Kaj zato! Moj oče pravi vedno, da cesar ni nič,« odgovori nadebudni deček.

»Kdo pa je tvoj oče?« se zadere adjutant. Tedaj se pa vmeša v pogovor Napoleon, ki reče adjutantu z nasmeškom:

»Mar ne veste, da je po francoskem zakonu prepovedano isledovanje očetovstva?«

Diana puščave. V Ameriki vzbuja splošno sočustvo smrti mlade dame, katere usoda je bila bolj romantična, kakor bi si mogel iz-misliti kak pesnik. Junakinja te drame je mis Alice Gray, čudovito lepa hči bogatega čikaškega trgovca. Obiskovala je univerzo in si pridobila pr. diplom. Vse lepe čednosti in lastnosti so bile v njej združene in zato je v ameriški družbi slovela. Pred devetimi leti je nakrat izjavila, gotovo v zvezi z nesrečno ljubeznijo, da ima kulture zadosti in da se povrne k naravnemu življenju. Njen ideal da so prvotni prebivalci jam. In odšla je v neko zapuščenost in napol razpadlo kočjo v pe-ščenih puščavah pri Michiganskem jezeru. Živela je tu v začetku čisto sama, nosila je kolikor mogoče malo oblek, bila večinoma čisto naga, živela je od rib in drugih živali, ki jih je nalovila. To njeno romantično živ-ljenje je seveda vzbudilo med njenimi znanci veliko pozornost in dobila je ime »Diana puščave«. Ko je že leta dolgo tako sama živela, se ji je pridružil nek Paul Wilson, orjak skoraj 2 metra visok. Izjavil je, da je pripravljen deliti z njo usodo in nato sta se poročila po božjem zakonu. Živela sta dalje kot prava prebivalca jam in trpela vse mo-goče pomanjkanje. Narava lepe Diane je bila preslaba, da bi vse te napore vzdržala in le-tos je Diana po petih tednih bolezni umrla. Wilson pa je ostal še naprej v puščavi.

Zahvala.

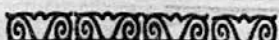
Za mnogobrojne izraze sožalja in izkazano nam iskreno sočutje ob smrti našega srčno ljubljenega soproga, očeta, brata, strica, svaka in tasta, gospoda

DOMINIK LUŠIN-a
posestnika in trgovca z lesom
izrekamo tem potom vsem, vsem našo najudanejšo zahvalo.

Hvala vam vsem, sorodniki, prijatelji in znanci, ki ste v Ljubljani in Sodražici spremlili dragega nam pokojnika na nje-govo zadnjo pot. Posebej bodite zahvaljeni obe ljubljanski šentpeterski C. M. podružnici in napredno gospodarsko poli-tično društvo za Vodmatski okraj; nadalje najlepša hvala so-dražkemu Sokolu, ribniškemu Sokolu in gasilnemu društvu v Sodražici, kateri društvu ste v kroju v kroju in s praporom počastili rajnika. Srčna hvala g. Josipu Oberstarju, starosti sodražkega Sokola in g. Jakobu Perdanu, načelniku sodražkega gasilnega društva za njihovo globoko segajočo poslovilna govora. Enaka hvala pevskemu zboru iz Sodražice in Ribnice za gan-ljive žalostinke. Zahvaljeni bodite vsi za prekrasne vence in cvetje in vi vsi, ki ste prihiteli v tolikem številu iz Ljubljane, Loškega potoka, Ribnice, Ortneka, Poljan, Lašja z g. Ivanom Pucijem, narodnim poslancem, Dobropolja itd., da spremito pokojnika do njegovega poslednjega domovanja.

Ljubljana - Sodražica, dne 11. marca 1925.

Zaljujoči ostali.

Oglasi
v „Narodn. Dnevniku“
imajo popoln uspeh!

Najboljši
šivalni stroj
je edino le

Josip
Petelinc-a

znanka

Gritzner in Adler

za rodbino, obrt in industrijo

Ljubljana

Pouk v vezonju brezplačen. Večletna garancija.

Delavnica za popravila

Na veliko Telefon 913 Na malo

Gradbeno podjetje

Ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ul. št. 24

Telefon šte. 560

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Jack London:

(36)

Burni doživljaji. Roman z južnega morja.

— No, sedaj pojdem spat, vas pa prosim, da mi jutri zjutraj poveste svoje mnenje. Nepristano me jezite. Strahopetec in sebičnost ste, da veste. Bojite se, kaj bi porekle k temu prismoje. Neglede na to, kakšni so bili vaši nagibi, bi želela vaš čut že okoliščina, da drugi obsojajo vašo dejanja. In vi mislite bolj na svoje breme občutke kot na moje. Čeprav ste strahopetec — vsi morje so v svojih srcih strahopetci — skušate vendar svojo strahopetnost nekako prikriti in jo imenujete viteštvo. Zahvaljeno nebo, da se nisem rodila kot možka. Lahko noč. Premislite si to. Na Berande je treba dobrega ameriškega pritiska. Vi ste šušmar. In tudi izžrpani ste. Jaz pa sem prišla sveža v to podnebje. Dovolite mi, da postanem vaša družabnica in videli boste, kako bom preresetala izsušene kosti salomonskih otokov. Priznajte, da sem vaše že preresetala.

— Dejal bi, da je res tako — je odgovoril. — Pa saj sami najbolje veste, da ste to že storili. Nikoli v svojem življenju še nisem bil tako ozmerjan. Če bi mi bil kdo rekel, da se bom že s tem sedanjim položajem kdaj strinjal... da, da, priznam, da ste kar pošteno preresetali moje izsušene kosti.

— Toda to še ni nič v primeri s tistim rešanjem, ki šele pride — mu je zagotavljala, ko je vstal in ji podajal roko. — Lahko noč. Do jutri pa, upam, se premislite po pameti in mi sporočite razsoden sklep.

XIII. POGlavJE.

Logika mladine

— Rad bi vedel, če ste samo trdovratni ali če hočete res na vsak način imeti plantažo na Salomonskih otokih — je dejal Sheldon zjutraj pri zajutruku.

— Jaz bi želela, da bi vi postali malo uvidevnejši — je odgovorila Joana. — Imate več predsodkov kakor možje, ki sem jih bila dosedaj spoznala. V imenu zdravega razuma, v imenu... pčene igre vas vprašam, zakaj

vana nikakor ne gre v glavo, da sem drugačna kakor one žene, ki ste jih poznali. Priplula sem na Berande z lastno dvojadrnico — tako rekoč kot kapitan. Prišla sem, da bi si služila svoj kruh. Vse to veste — moj oče je zanašal t anačrt in jaz ga izvajam. Oče se je podal na pot in je jadral in jadral, da bi našel primeren otok za plantažo. Umrl je in jaz sem zopet jadrala in jadrala, dokler nisem priplula semkaj. — No in — je skomizgnila z rameni — moja barka leži na dnu morja. Ne morem jadrali dalje in zato ostanem tu. In prav gotovo si ustvarim plantažo.

— Če premotriva svoje obnašanje od one ga hipa, ko sem izstopila na tem obrežju, pa do danes, se mi zdi, da vam nisem nikdar navajala napačnih podatkov o sebi in o svojih namerah. Naj vam zadnjič zagotovim, da hočem v resnici in prav gotovo ustanoviti plantažo in te bodisi z vašo pomočjo ali tudi proti vaši volji. Ali me hočete sprejeti kot družabnico?

— Toda, ali ne razumete, da me bodo smatrali za najbolj prismojenega bedaka v Juž-

nih morjih, če sprejemem na Berande takole mlado dekle kot se vi? — jo je vprašal.

— Nikakor ne. Toda sedaj se že zopet mučite z mislijo, kako bodo sodili o vas bebeli in ljudje, ki vidijo v vsaki stvari kaj slabega.

Nasmehnil se je in dejal:

— Da najhujše pri vsem tem je to, da vam sploh ni mogoče odgovoriti. Imate logiko mladine in tej ni nihče kos. Edino morda resničnost življenja, ki pa je logika mladine, prizna. Mladina mora najprej živeti po svoji logiki in si nabrati izkušenj.

(Dalje prihodajti.)

Izdajatelj:

dr. Josip Hacin.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 para.

19 let

primane, »Larucine« pilule najsigurnejše ozdravijo kapavico (Tripper). — Dobiva se po vseh lekarnah po 20 Din škatljo. Po pošti razpošilja lekarna Blum, Subotica.

Kupi se

slovenski slovar. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod »CEHC«.

Kdor želi kupiti ali prodati

hiše, vilo, tovarno, trgovino, obrt, veleposstvo, graščino, posestvo, itd., naj se obrne na Gospodarsko pisarno, družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1/II.

Več parcel

ket vrtni grede pod Rožnikom, da v najem Pokojninski zavod za namočence, Aleksandrova cesta.

Na dobro

in ceno domačo hrano se sprejme za gospodov in gospodičen. Naslov se izve v upravi lista.

Samostojna gospodična

želi poročiti uradnika v starosti do 50 let. — Ponudbe prosi na upravo lista pod: »Nada«.

Proda

makulturni papir po 5 Din kg, kje, pove upr. »Narodn. Dnevnik«.

Knjigovodja

prvovrstna moč z daljšo prakso išče mesta pri večjem podjetju. Eventualno prevzame pri manjših trgovinah knjigovodstvo in korespondenco po nekaj dni v tednu; vpeljuje knjigovodstva, izdeluje bilance i. t. d. — Ponudbe pod »Strokovnjak« na upravo lista.

Kupi se

malo posestvo v bližini mesta Ljubljane, pripravno za obrt. — Ponudbe na upravo lista pod »Kupec«.

Išče se

inštruktorja matematike za realca četrtišolca proti brezplačni opoldanski hrani. — Naslov pove uprava lista.

Industrijska, obrtniška in trgovska podjetja, ki nudijo popolno varstvo z vknjižbo in z zastavo zalog blaga, iščejo

posojila oz. družabnika ali kupca

Ponudbe sprejema in pojasnila daje

GOSPODARSKA PISARNA, družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1. - II.

Josip Petelinc, Ljubljana

Na veliko! (kline Pročnega spomnika) ob vodi Na malo! Priporoča potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, modro blago, pletenine, žepne robce, čiščke, kumce, toaletno blago. Telefon 913

Od 20. — 23. marca 1925

bomo v Zagrebu na univerzitetni očni kliniki oftamološka klinika kr. svečilišta po naravi pripravljali in vstavljali pacientom

umetne oči

F. Ad. MÜLLER Söhne, WIESBADEN
zavod za umetne oči.

V izognitev zamenjav s sličnimi imeni, prosimo, da se pazi natančno na ime in čas.

Inserirajte v „Narodnem Dnevniku“!

Javna agencija in gospodarska pisarna

DR. EMIL GAJ, LJUBLJANA

BETHOVENOVA ULICA 15.

prevzema pravno zastopstvo v zadevah javne uprave (obrtnih, industrijskih, domovinskih, davčnih itd.) ter posreduje zlasti pri nakupu in prodaji nepremičnin, pri poravnava insolventnih trgovcev in obrtnikov, pri dajanju posojil in izvršuje inkaso terjatev.

Popolnoma varno naložite denar

LJUBLJANSKO POSOJILNICO

r. z. z o. z. v Ljubljani, telefon št. 9

Mestni trg št. 6

Jamstvena glavica za vloge znaša

že nad 11 milijonov dinarjev.

Vloge obrestuje zelo ugodno in sicer vloge, ki jih izplačuje brez odpovedi, po 8% vloge z enomesečno odpovedjo, po 10% vloge s trimesečno odpovedjo, po 12% vloge s šestmesečno odpovedjo, po 15% Izvenljubljskim vlagateljem so na razpolago pošne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja nikakih stroškov.

Posojila daje le proti popolni varnosti, proti vsaj trikratnemu kritju na vknjižbo in na poroštvo.

Inkaso faktur in menic.

Trgovski krediti.

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posetnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL 13. - TELEFON 552